

ELOISA

Etelä-Savon
hyvinvointialue

Ikääntyneiden palvelut Palveluopas

Hyväksyjä: Ikääntyneiden palvelujen johtoryhmä 7.3.2023
Asiakasmaksuosuus hallitus § 344, 21.12. 2022

www.etelasavonha.fi

Sisällysluettelo

1 Johdanto	4
2 Ikääntyneiden palvelujen järjestäminen.....	5
3 Ikääntyneiden palvelujen asiakas- ja palveluohjaus.....	6
3.1 Miten tulet asiakkaaksi ikääntyneiden palveluihin	6
3.2 Miten palvelun tarvetta arvioidaan	7
3.3 Mihin palvelupäätös perustuu	8
3.4 Mitä tarkoittaa omatyöntekijä ja kuka toimii omatyöntekijänä	11
3.5 Milloin ja miten asiakkuus päättyy	12
4 Arjen tuki- ja etäpalvelut	12
4.1 Ikäneuvola	12
4.2 Kotiin annettavat tukipalvelut.....	13
4.3 Etäpalvelut	17
4.4 Kuntouttava päivätoiminta	17
4.5 Gerontologinen sosiaalityö	18
4.6 Omaishoito ja kiertävä perhehoito	19
4.7 Vapaaehtoistoiminta ja järjestöyhteistyö	20
4.8 Rintamaveteraanit.....	21
4.9 Arjen tuki- ja etäpalvelujen myöntämisperusteet.....	22
4.10 Arjen tuki- ja etäpalvelujen asiakasmaksut.....	23
5 Kotiin annettavat palvelut	29
5.1 Kotihoidon arviointijakso	29
5.2 Kotihoito	30
5.3 Tilapäinen kotisairaanhoido	32
5.4 Arkikuntoutusjakso.....	32
5.5 Kotiin annettavien palvelujen myöntämisperusteet	33
5.6 Kotiin annettavien palvelujen maksut	34
6 Asumispalvelut.....	39
6.1 Tuettu asuminen	40
6.2 Yhteisöllinen asuminen.....	40
6.3 Ympäri vuorokautinen palveluasuminen.....	40

6.4 Pitkäaikainen laitoshoido	41
6.5 Asumispalvelujen myöntämisperusteet	41
6.6 Asumispalvelujen maksut	43
7 Geriatriset osastopalvelut	55
7.1 Geriatrinen arviointi- ja jaksohoito	55
7.2 Geriatristen osastonpalvelujen myöntämisperusteet.....	55
7.3 Geriatristen osastopalvelujen maksut.....	56
8 Asiaksmaksujen huojennus	57
8.1 Maksuhuojennuksen hakeminen ja päätös	58
8.2 Huomioitavat tulot ja menot	60
8.3 Maksuhuojennuksen laskeminen	63
9 Anna meille palautetta	64

1 Johdanto

Etelä-Savon väestö ikääntyy. Tämä huomoiden rakennamme eteläsavolaisten yhdessä ideoimaa ikäystävällistä Etelä-Savoa. Ikäohjelma on laadittu osallistavissa työpajoissa syntyneiden aineistojen pohjalta. Työpajoihin on osallistunut laajasti alueellisia sidosryhmiä ja Etelä-Savon ikääntyneiden palvelujen ydinryhmän edustajia. Etelä-Savon Ikäohjelmaan pääsee tutustumaan Etelä-Savon hyvinvointialueen, Eloisan, nettisivuilla www.etelasavonha.fi/eloisa/tutkimus-ja-kehittamisty/ikaohjelma-2030/

Haluamme Eloisan alueella tuottaa ikääntyneiden palvelut laadukkaasti ja turvallisesti niin, että osaava henkilöstö tuottaa palvelut palvelutarpeen mukaisesti ja asiakas saa palvelut oikea-aikaisesti.

Käytettävissä olevan väestöennusteen mukaan ikääntyneiden määrä Etelä-Savon väestöstä tulee kasvamaan vuoteen 2030 mennessä noin 21 prosenttiin. Asiakasmäärä kasvaa vuosittain väestön ikääntyessä. Resurssien monipuolistamisen ja oikean kohdentamisen, erilaisten toimintamallien kehittämisen ja yhteistyön avulla voidaan turvata asiakkaille laadukkaat palvelut. Kustannusvaikuttava ja laadukas palvelukokonaisuus edellyttää asiakaslähtöistä työtä, työntekijöiden ja esihenkilöiden tukea, vahvaa lähijohtamista sekä tiedolla johtamista.

Etelä-Savon hyvinvointialueella on määritelty yhtenäiset ikääntyneiden palvelujen myöntämisen perusteet ja asiakasmaksut. Etelä-Savon hyvinvointialueen hallitus on hyväksynyt asiakasmaksut 344 § 2023. Asiakasmaksut löytyvät Etelä-Savon hyvinvointialueen nettisivuilta www.etelasavonha.fi/asiakkaan-opas/asiakas-ja-potilasmaksut/

Ikääntyneiden palvelukokonaisuus muodostuu arjen tuki- ja etäpalveluista, kotiin annettavista palveluista, asumispalveluista, geriatrisista osastopalveluista sekä yhteisistä palveluista.

www.etelasavonha.fi/palvelut/ikaihmiset/

Toimintakäsikirjaa päivitetään ja arvioidaan säännöllisesti osana vuosittaista toiminnansuunnittelua ja arviointia. Päivittämisestä vastaa ikääntyneiden palvelujen toimialajohtaja yhteistyössä palvelualuejohtajan, palvelualuepäälliköiden, koordinaattoreiden sekä arjen tuki- ja etäpalvelujen, kotiin annettavien palvelujen, asumispalvelujen, geriatrisen osastopalvelujen esihenkilöiden ja asiakas- ja palveluohjauksen kanssa.

2 Ikääntyneiden palvelujen järjestäminen

Niin kutsutun vanhuspalvelulain (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista 980/2012) 13 §:n mukaisesti hyvinvointialueen on järjestettävä iäkkäälle henkilölle laadukkaita sosiaali- ja terveystalvuluja, jotka ovat hänen tarpeisiinsa nähden oikea-aikaisia ja riittäviä. Palvelut on toteutettava niin, että ne tukevat iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta.

Erityistä huomiota kiinnitetään kuntoutumista edistäviin ja kotiin annettaviin palveluihin. Asiakkaan kotona asumista tuetaan laaja-alaisilla ja monipuolisilla kotona asumisen palveluilla ja digitaalisilla ratkaisuilla sekä tarvittavilla apuvälineillä. Jos ne eivät kokonaisarvion jälkeen ole riittäviä turvaamaan henkilön turvallista ja arvokasta elämää, voi ratkaisuna olla asumispalvelun ja perhehoidon eri muodot. Päätös muodostuu kokonaisarviosta, jossa on huomioitu asiakkaan kokonaistilanne ja toiveet.

Mikäli asiakas valitsee palvelusetelin, palvelusetelin käyttäjällä on oikeus valita haluamansa palveluntuottaja hyvinvointialueen ylläpitämästä palveluseteliyrittäjälueetelosta. Palveluseteliyrittäjälueetelo löytyy palveluseteliportaalista (www.palse.fi/).

Palvelusetelin käyttämisestä sovitaan kuluttajan asemassa olevan asiakkaan/potilaan ja palveluntuottajan välisellä sopimuksella. Palveluseteli voi olla tasasuuruinen tai tulosidonnainen. Tasasuuruinen palveluseteli on kaikille yhtä suuri ja tulosidonnaisessa asiakkaan vastaavat tulot ja vähennykset kuin kunnallista asiakasmaksua määritettäessä vaikuttavat palvelusetelin suuruuteen.

Hyvinvointialueella on ikääntyneiden palveluissa käytössä palvelusetelit ateriapalvelun, ikääntyneiden asumispalvelujen, kotiin annettavien palvelujen, omaishoidon vapaan, perhehoidon vapaan, rintamaveteraanien kotiin vietävien avopalvelujen ja siivouspalvelun järjestämisessä.

Palvelusetelitoimintaa ohjaa kaikille yhteinen palvelusetelin sääntökirjan yleinen osa sekä palvelukohtaiset sääntökirjat. Sääntökirjat sisältävät tietoa siitä, millä kriteereillä ja perusteilla Etelä-Savon hyvinvointialue järjestää, tuottaa ja toteuttaa palvelusetelillä palveluja. Sääntökirjat löytyvät Etelä-Savon hyvinvointialueen nettisivuilta www.etelasavonha.fi/eloisa/saantokirjat/

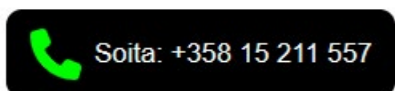
Eloisan palveluohjaajat auttavat mielellään palveluseteliasioissa.

3 Ikäntyneiden palvelujen asiakas- ja palveluohjaus

Etelä-Savon hyvinvointialueen asiakas- ja palveluohjaus on ikäntyneille ja heidän läheisilleen tarkoitettu maksuton palvelu. Tavoitteena on tukea ikäihmisten kotona asumista ja etsiä arjen sujumisen ratkaisuja yhdessä asiakkaan ja hänen läheisten kanssa. Asiakasohjaaja tekee asiakkaan kanssa yhdessä yksilöllisen asiakassuunnitelman, jossa määritellään asiakkaan elämäntilanteeseen parhaiten sopivat palvelut. Tavoitteena on löytää oikeanlaista apua oikeaan aikaan. Asiakasohjaukseen on koottu myös alueen järjestöjen, seurakuntien ja yksityisten palveluntuottajien neuvonta ja ohjaus.

Asiakasohjaus ikäntyneille

Saat ohjausta ja neuvontaa ikäntyneiden palveluista.

Palveluajat

ma-pe 09:00–15:00

3.1 Miten tulet asiakkaaksi ikäntyneiden palveluihin

Voit olla yhteydessä puhelimitse tai käymällä paikan päällä. Hyvinvointialueen www-sivustolta löydät myös sähköisen kiireettömän yhteydenottolomakkeen, jolla voit pyytää meidän yhteydenottoa sinuun tai sinun läheisiisi tai voit ottaa yhteyttä chat-palvelun kautta.

- **Yhteydenotto puhelimitse**, Ikäntyneiden asiakasohjaus puh. 015 211 557 palvelee koko Etelä-Savon hyvinvointialuetta ja on avoinna arkisin (maanantai-perjantai) klo 9.00-15.00. Puhelimeen vastaavat ja palvelutarpeen arviointia tekevät keskitetysti ikäntyneiden asiakasohjauksen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset.
- **Huoli-ilmoituksia** kuntalainen voi tehdä 24/7, ammattilaiset vastaavat ja käsittelevät ilmoituksia virka-aikana, linkki löytyy Etelä-Savon hyvinvointialueen www-sivustolta tai huoli-ilmoituksen voi myös tehdä puhelimitse arkisin klo 9.00- 15.00 numeroon 015 211 557.

- **OmaOlo-palveluarvioita** kuntalainen voi tehdä 24/7 omaishoidon palvelutarpeen ja sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun tarpeesta. Mikäli haluaa lähettää palveluarvioin ammattilaiselle, he vastaanottavat ja vastaavat niihin virka-aikana.
- **Ikäntyneiden asiakasohjauksen Chat** on avoinna arkisin klo 8 – 15, jolloin ammattilaiset vastaavat asiakkaiden keskustelupyyntöihin. Chatbotti ohjaa muuna kuin virka-aikana kuntalaisia chat-keskusteluissa.
- **Kiireettömän yhteydenottopyynnön** kuntalainen voi lähettää ikäntyneiden asiakasohjaukselle 24/7 ja valita itselleen sopivan yhteydenottoajan, jolloin ammattilainen soittaa suoraan hänelle.
- Iäkkäiden palveluihin on mahdollista tehdä myös **sähköisiä hakemuksia**, jotka otetaan ammattilaisten käsittelyyn virka-aikana ja yhteydenotto hakemuksen tekijään tehdään mahdollisimman pian. Keskitetyn asiakasohjauksen ammattilaiset käsittelevät sovitusti eri kanavien kautta tulevia sähköisiä yhteydenottoja.

Asiointipaikat:

- Mikkelin ympäristö - Omatori (Porrassalmenkatu 21, Mikkeli), avoinna arkisin klo 8 - 16.
- Savonlinnan ympäristö - Nestori Savonlinnan keskussairaala, Keskussairaalan tie 6, Kansalaistori, 00-kr. Palveluohjaaja on paikalla Kansalaistorilla maanantaisin klo 12–15 ja keskiviikkoisin klo 9–12. Muistiasiantuntija on paikalla perjantaisin klo 9–13.
- Pieksämäen ympäristö, sovitaan asiakasohjaajan kanssa erikseen, puh 015 211 557.

Asiointipisteissä asiakas saa tietoa, neuvontaa, ohjausta ja palvelutarpeen arviointia alueen palveluista (mukaan lukien yksityiset ja vapaaehtoiset sekä järjestöt) ja palveluihin hakemisesta sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävästä palveluista.

Asiakasohjaajat kertovat tarjolla olevista vaihtoehdoista ja auttavat asiakasta palveluiden valinnassa. Mikäli asiakkaan tilanne vaatii laajaa palvelutarpeen selvittämistä, asiakasohjaajat järjestävät tätä varten kotikäynnin tai gerontologisen sosiaalityön palvelut.

3.2 Miten palvelun tarvetta arvioidaan

Asiakasohjaajat tekevät sovitusti kotikäyntejä ikäntyneiden luokse palvelutarpeen arvioimiseksi. Etelä-Savon hyvinvointialue myöntää ikäntyneiden palveluita aina yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Palvelutarpeen arviointia voi pyytää ikäntynyt itse, hänen omaisensa/läheisensä, viranomainen tai muu henkilö. Palvelutarpeen arvioiminen edellyttää aina asiakkaan suostumusta. Palvelutarpeen arviointia varten varataan asiakasohjaajan kotikäynti.

Palvelutarpeen arviointikäynnillä asiakasohjaaja selvittää ja arvioi asiakkaan kokonaistilannetta yhdessä asiakkaan sekä mahdollisesti hänen omaisensa/läheisensä kanssa. Asiakasohjaaja auttaa asiakasta jäsentämään omaa tilannettaan ja suuntaamalla katsetta eteenpäin. Hän pohtii yhdessä asiakkaan kanssa, miten havaittuihin tarpeisiin voidaan vastata yksityisen ja kolmannen sektorin sekä kunnallisen palvelu tarjonnan keinoin. Lähtökohtana on asiakkaan näkemys omasta tilanteestaan ja hänen valintansa tilanteen ratkaisemiseksi.

Palvelutarpeen selvityksessä huomioidaan mm.

- asiakkaan fyysisen, psyykkisen- ja sosiaalisen toimintakyvyn arvioiminen RAI-toimintakykymittaria apuna käyttäen
- asiakkaan voimavarat
- asiakkaan sosiaalinen verkosto ja omaisten ja läheisten muodostama tuki
- asiakkaan asuinympäristön ja kodin turvallisuus
- sosiaaliset etuudet

Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä toteutettava **RAI-arviointi on keskustelun ja kuuntelun väline**. Se on laaja-alainen terveydentilan ja toimintakyvyn kartoitus, joka toteutetaan yhdessä asiakkaan, hoitajan ja mahdollisuuksien mukaan omaisen/läheisen kanssa. Huolellisesti toteutetusta RAI-arvioinnista saadaan ajantasainen kuvaus asiakkaasta, hänen voimavaroistaan, elämäntilanteestaan, kuntoutus- ja erityistarpeista sekä haasteista ja uhkista. Se luo pohjan tavoitteelliselle ja suunnitelmalliselle hoidolle ja palveluille, joilla vastataan asiakkaan tarpeisiin. RAI-järjestelmän tuottaman tiedon avulla palvelut pystytään suunnittelemaan yksilöllisesti ja kohdentamaan tarpeenmukaisesti heille, jotka niitä tarvitsevat.

Arviointikäynnin perusteella laaditaan asiakassuunnitelma. Palvelutarpeen selvityksestä asiakasohjaaja laatii yhteistyössä asiakkaan, mahdollisen omaisen/läheisen kanssa asiakkaalle asiakassuunnitelman. Lisäksi asiakasohjaaja tekee tarvittavat viranhaltijapäätökset hyvinvointialueen ikääntyneiden palveluista.

Asiakkaan palvelutarpeen muuttuessa asiakkaalle tehdään uusi palvelutarpeen selvitys ja/tai asiakkaan palvelutarvetta arvioidaan yhteistyössä palveluntuottajan ja asiakkaan sekä mahdollisten omaisten/läheisten kanssa.

3.3 Mihin palvelupäätös perustuu

Myönnettyjä palveluja voidaan myöntää määräaikaisena tai toistaiseksi voimassa olevana. Palveluita voidaan lisätä, vähentää tai palvelut voidaan lopettaa kokonaan asiakkaan toimintakyvyn ja/ tai palvelutarpeen muuttuessa. Kaikista asiakkaalle myönnettyistä sosiaalihuollon palveluista tehdään kirjallinen, valituskelpoinen päätös.

Sosiaalihuoltoa koskeva päätöksenteko ja toimeenpano 45 §

Asiakkaalla on oikeus saada kirjallinen päätös sosiaalipalvelujen järjestämisestä. Kiireellisiä toimenpiteitä koskeva asia on käsiteltävä ja päätös tehtävä käytettävissä olevien tietojen perusteella viipymättä siten, ettei asiakkaan oikeus välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarannu. Muissa kuin kiireellisissä asioissa päätös on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun asia on tullut vireille.

Päätös on toimeenpantava kiireellisissä tapauksissa viipymättä ja muissa kuin kiireellisissä tapauksissa ilman aiheetonta viivytystä. Päätös on kuitenkin toimeenpantava viimeistään kolmessa (3) kuukaudessa asian vireilletulosta. Aika voi olla tätä pidempi, jos asian selvittäminen erityisestä syystä vaatii pidempää käsittelyaikaa tai toimeenpanon viivästymiselle on muu asiakkaan tarpeeseen liittyvä erityinen peruste.

Asian käsittelemisestä ja päätöksenteosta säädetään lisäksi hallintolaissa.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista 980/2012

Päätös sosiaalipalvelujen myöntämisestä ja oikeus palveluihin 18 §

Hyvinvointialueen on tehtävä päätös iäkkään henkilön kiireellisesti tarvitsemien sosiaalipalvelujen myöntämisestä kirjallisen tai suullisen hakemuksen johdosta ja järjestettävä myönnetyt palvelut viipymättä siten, ettei iäkkään henkilön oikeus välttämättömään huolenpitoon vaarannu.

Päätös muiden kuin kiireellisten sosiaalipalvelujen myöntämisestä on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun kirjallinen tai suullinen hakemus on tullut vireille. Iäkkäällä henkilöllä on oikeus saada hänelle myönnetyt muut kuin kiireelliset sosiaalipalvelut ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluttua päätöksen teosta.

Päätöstä tehtäessä on otettava huomioon, mitä 13 ja 14 §:ssä säädetään. Sosiaalipalvelujen riittävyyden määrittelyn perustana on pidettävä 15 §:ssä tarkoitettua palvelutarpeiden selvittämistä sekä asiakassuunnitelmaa, jos se on tehty.

Palvelutarpeisiin vastaamista ohjaavat yleiset periaatteet 13 §

Hyvinvointialueen on järjestettävä iäkkäälle henkilölle laadukkaita sosiaali- ja terveystalvveluja, jotka ovat hänen tarpeisiinsa nähden oikea-aikaisia ja riittäviä.

Palvelut on toteutettava niin, että ne tukevat iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta. Muun palvelutarpeen ennalta ehkäisemiseksi on kiinnitettävä huomiota erityisesti kuntoutumista edistäviin ja kotiin annettaviin palveluihin.

Edellä 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua ohjausta on tarpeen mukaan sisällytettävä kaikkiin iäkkäille henkilöille järjestettäviin sosiaali- ja terveystalvveluihin.

Pitkäaikaisen hoidon ja huolenpidon toteuttamista ohjaavat periaatteet 14 §

Hyvinvointialueen on toteutettava iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Palvelut on sovitettava sisällöltään ja määrältään vastaamaan iäkkään henkilön kulloisiakin palvelutarpeita. Hoito ja huolenpito voidaan toteuttaa pitkäaikaisena laitoshoidona vain tässä laissa säädetyillä perusteilla. ([30.12.2014/1351](#))

Pitkäaikaista hoitoa ja huolenpitoa turvaavat sosiaali- ja terveyspalvelut on toteutettava niin, että iäkäs henkilö voi kokea elämänsä turvalliseksi, merkitykselliseksi ja arvokkaaksi ja että hän voi ylläpitää sosiaalista vuorovaikutusta sekä osallistua mielekkääseen, hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistävään ja ylläpitävään toimintaan. Iäkkäille avio- ja avopuolisoille on järjestettävä mahdollisuus asua yhdessä.

Hyvinvointialueen on turvattava iäkkään henkilön pitkäaikaisen hoitojärjestelyn pysyvyys, jollei järjestelyä ole aiheellista muuttaa iäkkään henkilön toivomuksen tai hänen palvelutarpeidensa muutoksen johdosta taikka muusta erityisen painavasta ja perustellusta syystä.

Pitkäaikaisen sosiaalihuollon laitoshoidon edellytykset 14 a §

Hyvinvointialue voi vastata iäkkään henkilön palvelutarpeeseen pitkäaikaisella laitoshoidolla vain, jos siihen on lääketieteelliset perusteet tai asiakasturvallisuuteen tai potilasturvallisuuteen liittyvät perusteet.

1. Asiakasta tuetaan ensisijaisesti tukipalveluiden avulla. Mikäli tukipalvelut ovat kuitenkin riittämättömiä turvaamaan asiakkaan kotona selviytymistä, tarjotaan asiakkaalle muita kotihoidon palveluita. Asiakkaita ohjataan mahdollisuuksien mukaan käyttämään asuinympäristön läheisyydessä käytettävissä olevia tukipalveluja, esimerkiksi palvelukeskuksia. Palveluohjauksessa huomioidaan myös yksityinen tai muu palvelutarjonta. Palveluohjaajat ohjaavat asiakasta myös kuntien tarjoamiin hyvinvointia tukeviin palveluihin, järjestöjen, seurakuntien ja vapaaehtoistoimijoiden pariin.
2. Palvelua hakeva henkilö, joka saa vammaisuuksista annetun lain mukaista ylintä hoitotukea tai on yli 75-vuotias, on oikeutettu saamaan maksuttoman arvioinnin palvelujen tarpeesta viiveettä, viimeistään seitsemäntenä (7) arkipäivänä siitä, kun hän tai hänen edustajansa on ottanut yhteyttä kunnan sosiaalipalveluista vastaavaan viranomaiseen palvelujen saamiseksi (ks. Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 § 36, ns. vanhuspalvelulaki § 15).
3. Akuuttiapu pyritään antamaan välittömästi ja avunpyyntöön reagoidaan kolmen (3), mutta kuitenkin viimeistään seitsemän (7) päivän kuluessa yhteydenotosta. Akuuttiavun tarpeen arvioi ensilinjan palveluohjaaja asiakkaan, omaisen/läheisen yhteydenoton perusteella (puhelin/sähköinen huoli-ilmoitus). Tarvittaessa etulinjan palveluohjaaja tekee toimeksiantopyynnön kotihoidon arviointiimmille välittömästä kotikäynnistä tai hälyttää ensihoidon paikan päälle arvioimaan tilanne.

4. Kun palveluohjaaja tekee sosiaalipalvelujen myöntämisestä tai epäämisestä päätöksen, siitä annetaan kirjallinen eli hallinnollinen päätös, johon voi hakea muutosta 30 päivän sisällä. Päätös on tehtävä iäkkään henkilön kiireellisesti tarvitsemien sosiaalipalvelujen myöntämisestä viipymättä siten, ettei iäkkään henkilön oikeus välittömään huolenpitoon vaarannu. Lisäksi asiakkaalle tehdään asiakassuunnitelma/ iäkkäiden palveluiden toteuttamissuunnitelma (sosiaalihuoltolaki 1301/2014 39§, vanhuspalvelulaki § 16). Päätös muiden kuin kiireellisten sosiaalipalvelujen myöntämisestä on tehtävä ilman aiheutonta viivytystä ja iäkkäällä henkilöllä on oikeus saada hänelle myönnettyt muut kuin kiireelliset sosiaalipalvelut viimeistään kolmen kuukauden kuluttua päätöksen teosta. (Ns. vanhuspalvelulaki § 18)

Viranhaltijapäätöksiä ikääntyneiden palveluista (mukaan lukien veteraanien kotiin annettavat palvelupäätökset) tekee ikääntyneiden asiakasohjauksen palveluohjaaja.

Iäkkäiden palveluissa annettavat sosiaalipalvelut: ammatillinen perhehoito, asiakkaan raha-asioiden hoitaminen, asunnon muutostyö, kotihoito, kotipalvelu, kotoutumisen edistäminen, kriisityö, laitospalvelu, liikkumista tukeva palvelu, lomaviettopalvelu, läheistään hoitavan vapaa, omaishoidon tuki, perhehoito, (perhetyö), päivätoiminta, sijaishoito, sosiaalinen kuntoutus, (sosiaalinen luototus), sosiaaliohjaus, sosiaalipäivystys, sosiaalityö, yhteisöllinen asuminen, ympärivuorokautinen palveluasuminen, tilapäinen asuminen, toimeentulotukipalvelu, tuettu asuminen, tukisuhdetoiminta, turvakotipalvelu.

3.4 Mitä tarkoittaa omatyöntekijä ja kuka toimii omatyöntekijänä

Asiakkaalla tulee sosiaalihuoltolain 42 §:n mukaan olla omatyöntekijä. Iäkkäiden palvelujen toisen vaiheen uudistuksessa vanhuspalvelulakiin on lisätty säännökset omatyöntekijästä.

Omatyöntekijän tehtäviin kuuluu muun muassa asiakkaan palvelukokonaisuudesta huolehtiminen. Asiakassuunnitelmaan kirjatus palvelukokonaisuuden tulee toteutua asiakkaan tarpeen mukaisesti. Omatyöntekijä nimitään kotihoidon ja yhteisöllisen asumisen asiakkaille. Omatyöntekijä tulee olla iäkkäällä asiakkaalla myös silloin, kun he ovat ympärivuorokautisen hoidon piirissä.

Lain 17 §:n mukaan sosiaalihuoltolain 42 §:ssä tarkoitettuna omatyöntekijänä on iäkkään henkilön yksilöllisten tarpeiden mukaisesti:

1. neuvottava ja tuettava iäkästä henkilöä hänen tarvitsemiensa sosiaali- ja terveyspalvelujen saantiin ja toteuttamiseen liittyvissä asioissa;
2. seurattava yhdessä iäkkään henkilön ja tarvittaessa hänen omaisensa tai läheisensä kanssa asiakassuunnitelman toteutumista sekä iäkkään henkilön palvelutarpeiden muutoksia;
3. oltava iäkkään henkilön suostumuksella tarvittaessa yhteydessä hänen sosiaali- ja terveyspalvelujensa järjestämisestä ja tuottamisesta vastaaviin tahoihin, jotta palvelut vastaisivat mahdollisimman hyvin iäkkään henkilön tarpeita.

3.5 Milloin ja miten asiakkuus päättyy

Sosiaalihuoltoasia tulee vireille hakemuksesta tai kun hyvinvointialueen sosiaalihuollon työntekijä on muutoin tehtävissään saanut tietää mahdollisesti sosiaalipalvelujen tarpeesta olevasta henkilöstä. [\(8.7.2022/589\)](#).

Sosiaalihuollon asiakkuus alkaa hakemuksesta tai kun muulla tavoin vireille tullutta asiaa ryhdytään käsittelemään tai henkilölle annetaan sosiaalipalveluja. Asiakkuus päättyy, kun sosiaalihuollon asiakasasiakirjaan merkitään tiedoksi, että sosiaalihuollon järjestämiselle ei ole perustetta.

4 Arjen tuki- ja etäpalvelut

Arjen tuki- ja etäpalveluihin kuuluvat ikäneuvola, kotiin annettavat tukipalvelut, etäpalvelut, kuntouttava päivätoiminta, gerontologinen sosiaalityö, omaishoito ja kiertävä perhehoito, vapaaehtoistoiminta ja järjestöyhteistyö sekä liikkumista tukevat palvelut eli kuljetuspalvelut.

4.1 Ikäneuvola

Ikäneuvolan toimintaan kuuluvat ennaltaehkäisevät ryhmätapaamiset ja terveystarkastukset, omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystapaamiset, senioreiden elintapaohjaus sekä etsivä vanhustyö.

Ennaltaehkäiseviä ryhmätapaamisia tarjotaan 80, 83 ja 85 vuotta täyttävälle, jotka eivät ole säännöllisten sosiaali- ja terveyspalvelujen piirissä. Tapaamisten tavoitteena on ohjata asiakkaita oman toimintakyvyn ylläpitämisessä ja tukea kotona asumista neuvonnan ja palveluohjauksen avulla. Tapaamiseen kutsutaan kerralla noin 20 henkilöä ja sen toteuttaa sosiaali- ja terveysalan ammattilainen. Asiakkaalle lähetetään etukäteen saatekirjeen kanssa materiaalia tutkittavaksi ja oman arvioinnin pohjaksi. Osallistuminen on vapaaehtoista ja maksutonta.

Tapaamisiin ei liity seurantaa, mutta asiakkaan niin toivoessa, voidaan järjestää yksilöllistä aikaa asioiden käsittelyyn. Tarvittaessa asiakas ohjataan keskitettyyn asiakasohjaukseen tai ikäneuvolaan. Asiakkaille, jotka eivät tule tapaamiseen, soitetaan ja selvitetään mahdollinen avuntarve ja tarvittaessa sovitaan yksilöllinen tapaaminen.

Ennaltaehkäisevien terveystarkastusten tarkoituksena on tukea ikääntyneiden hyvinvointia, edistää terveyttä ja terveellisiä elintapoja sekä ennaltaehkäistä sairauksia ja tapaturmia. Terveystarkastuksessa annetaan ohjausta, neuvontaa ja tukea mieltä askarruttaviin terveyteen ja sairauteen liittyviin kysymyksiin, terveellisten elämäntapojen edistämiseen, lääkehoitoon ja kotona asumisen turvallisuuteen. Pienet hoidolliset toimenpiteet, ompeleiden/ hakasten poistot, injektioiden pistäminen, pienet haavahoidot ja korvahuuhtelut kuuluvat myös palveluun. Tarvittaessa varataan aika jatkotutkimuksiin.

Omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystapaamisten tarkoituksena on tukea omaishoitajien hyvinvointia ja terveyttä sekä edistää terveellisiä elintapoja ja toimintakykyä, ennaltaehkäistä sairauksia ja tapaturmia, tunnistaa ongelmia ja tarjota varhaista tukea. Tarkastukset ovat omaishoitajalle vapaaehtoisia ja tarjotaan noin kahden vuoden välein, vähintään 2-3 vuotta omaishoitajana toimivalle. Palvelut ovat maksuttomat. Palvelut toteutetaan ajanvarauksella tai kutsuttuna.

Senioreiden elintapaohjauksen keskiössä on yksilöllisen arjen tukeminen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen. Ohjauksessa keskitytään liikunnan määrään ja laatuun, ravitsemukseen sekä unen lääkkeettömään hoitoon. Lisäksi käydään läpi mielen hyvinvointia, lääkkeetöntä kivun hoitoa sekä aivojen hyvinvointia. Elintapaohjaus toteutetaan ryhmämuotoisena ja kesto on 6 kuukautta.

Etsivän vanhustyön tavoitteena on löytää ne tuen tarpeessa olevat iäkkäät ihmiset, jotka eivät ole minkään yhteiskunnallisen tuen piirissä. Tavoitteena on ohjata heitä oman toimintakyvyn ylläpitämisessä sekä tukea itsenäistä ja hyvää elämää kotona. Etsivää vanhustyötä tehdään yhteistyössä järjestöjen, seurakunnan, yhdistysten, apteekkien ja terveyskeskuksen ja sairaalan kanssa. Käytössä on sähköinen HUOLI-ilmoitus, jonka kautta voidaan ilmoittaa, jos on huolissaan ikääntyneestä henkilöstä. HUOLI-ohjelmaan pääsee hyvinvointialueen verkkosivuilla olevan linkin kautta. Toimintamallin tavoitteena on tarjota ikääntyneille tukea ja saattaa ikääntyneiden kanssa toimivia ammattilaisia yhdistämään voimansa syrjäytymisvaarassa olevien ikääntyneiden auttamiseksi oikea-aikaisesti ja vähentää muun muassa terveyspalveluiden käyttöä.

Ennakoivan ja etsivän vanhustyön tarkoituksena on onnistunut ikääntyminen, ikäihmisten terveelliset elintavat ja sairauksien ehkäisy, hyvinvointi ja terveyserojen kaventaminen, itsenäinen suoriutuminen ja turvallisuus, lihaskuntoa ja tasapainoa tukeva liikunta, varhainen puuttuminen terveydentilan ja toimintakyvyn heikkenemiseen sekä sairauksien tehokas hoito ja kuntoutus. Tärkeää on myös kaltoinkohtelun ja lähisuhdeväkivallan tunnistaminen, johon ikääntyneiden palvelujen henkilöstöä on koulutettu.

4.2 Kotiin annettavat tukipalvelut

Kotiin annettavat tukipalvelut ovat ennakoivaa ja kuntoutumista tukevaa palvelua. Palveluiden tavoitteena on tukea asiakkaan kotona asumista mahdollisimman pitkään. Tukipalveluihin kuuluvat turvapalvelut, ateriapalvelut, kauppapalvelu, siivouspalvelu ja saattajapalvelu. Kotihoidon asiakkaille tukipalveluna tarjotaan myös hygieniapalvelua. Tukipalvelu voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevana tai tilapäisesti esimerkiksi toipilasaikana, enintään kolmen kuukauden ajalle. Palveluiden asiakkaaksi tullaan ammattilaisen tekemän palvelutarpeen arvioinnin kautta. Palveluita tuotetaan omana toimintana, ostopalveluna ja palvelusetelillä.

Turvapalvelut

Turvapalvelu on ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea, jonka tarkoituksena on vahvistaa omatoimisuutta, itsenäistä arjessa toimimista ja turvallisuuden tunnetta. Turvapalvelun avulla ikääntynyt voi jatkaa itsenäistä ja omannäköistä elämää toimintakyvyn alentumisesta huolimatta. Turvapalvelun avulla tuetaan myös kotihoidon työntekijöiden sekä omaishoitajien toimintaa.

Turvapalvelun avulla ikääntynyt saa kotiinsa apua ympäri vuorokauden. Kun asiakas tekee turvahälytyksen, avuntarve ja kiireellisyys arvioidaan puhelun aikana. Tarvittaessa asiakkaan kotiin tehdään auttamiskäynti.

Perinteiseen turvpuhelinjärjestelmään kuuluvat turvpuhelinlaite ja hälytinpainike. Hälytinpainiketta asiakas voi pitää ranteessa tai kaulanauhassa. Mikäli samassa taloudessa asuvalla on myös tarve turvapalvelulle, voidaan hänelle ohjelmoida lisäranneke, jolloin apua voidaan hälyttää samalla turvpuhelimella molemmille. Perinteiseen turvpuhelinjärjestelmään on mahdollista liittää myös lisälaitteita, kuten ovihälytin, palvaroitin ja kaatumishälytin.

Paikantava turvpuhelin, eli turvakello on tarkoitettu kotona asumisen tueksi asiakkaille, jotka liikkuvat kodin ulkopuolella itsenäisesti. Tarvittaessa turvpuhelinpäivystäjä voi paikantaa kelloa käyttävän asiakkaan turvahälytyksen yhteydessä. Paikantava turvpuhelin antaa mahdollisuuden jatkaa aktiivista elämää, vaikka toimintakyky heikentyisi.

Mikkelissä turvapalvelun laitteisiin pääsee tutustumaan arki- ja hyvinvointiteknologian näyttelytila Hektorissa. Hektori sijaitsee Monitoimijakeskus Omatorin infoaulassa, Porrassalmenkatu 21, 2.krs, 50100 Mikkelä.

Turvapalvelun käynnistämisen edellytyksenä on, että asiakkaalla on antaa asunnon avain laiteasennuksen yhteydessä turvapalveluille. Tällä mahdollistetaan auttajan pääsy asiakkaan luo. Lisäksi turvapalvelun asiakkuuden edellytyksenä on suostumus terveystietojen tarkasteluun ja siirtämiseen turvapuhelinkeskusjärjestelmään.

Ateriapalvelut

Ateriapalvelun asiakkuus edellyttää aina ammattilaisen tekemää palvelutarpeen arviointia. Ennen ateriapalvelun myöntämistä selvitetään muut aterian hankkimis- ja valmistusmahdollisuudet, lähipiirin apu ja mahdollisuus hankkia ateria yksityiseltä palveluntuottajalta. Ateriapalvelun tavoitteena on ylläpitää terveyttä ja toimintakykyä ja tukea kotona asumista. Ateriapalveluja voivat saada myös henkilöt, jotka eivät tarvitse muuta hyvinvointialueen tuottamaa kotihoitoa tai kotihoidon tukipalvelua. Ateriapalvelua toteutetaan Menuumat ateria-automaatilla, palvelusetelillä tai lounas kotiin -ateriapalveluna.

- **Menuumat -ateria-automaatti**

Laite toimitetaan asiakkaan kotiin. Asiakas käyttää laitetta itsenäisesti tai yhteistyössä kotihoidon kanssa. Helppokäyttöinen laite sisältää pakastimen ja kiertoilmuunin. Menuumatin asiakaspalvelu hoitaa ruokien tilaukset ja toimitukset asiakkaalle. Palvelu on saatavilla koko hyvinvointialueella.

- **Ateriapalveluseteli**

Asiakas voi saada tukea aterioiden ostamiseen yksityiseltä palveluntuottajalta, kun hänen palvelutarpeensa on arvioitu ja hänen tulonsa eivät ylitä tulorajaa. Palveluseteliä voi käyttää hyvinvointialueen hyväksymien palveluntuottajien ateriapalveluun. Seteliä voi käyttää palveluntuottajan ravintolassa ruokailuun tai kotiin kuljetettujen aterioiden ostamiseen. Ateriapalveluseteli on saatavilla koko hyvinvointialueella, palveluntuottajat määrittävät itse toimialueensa.

- **Lounas kotiin -ateriapalvelu**

Asiakkaalle toimitetaan ruoka-annos kotiin. Tuottajasta riippuen ateria voi olla kylmä tai lämmin ateria. Palvelu saatavilla seuraavilla alueilla: Savonlinna, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Enonkoski.

Kauppa- ja asiointipalvelu

Kauppapalvelu on tarkoitettu pääasiassa kotihoidon asiakkaille. Kauppapalvelun asiakkuus edellyttää aina ammattilaisen tekemää palvelutarpeen arviointia. Ennen kauppapalvelun myöntämistä selvitetään muut palvelun järjestämismahdollisuudet esim. lähipiirin turvin tai mahdollisuus hankkia palvelu yksityiseltä palveluntuottajalta.

Kauppapalvelu toteutetaan yhteistyössä kotihoidon ja paikallisten palvelua tuottavien yritysten kanssa. Kotihoito tekee kauppatilauksen yhdessä asiakkaan kanssa ja palveluntuottaja tai yhteistyökumppani tuo kauppaostokset asiakkaalle tarvittaessa jääkaappiin asti purettuna.

Kauppapalvelun asiakkuus edellyttää aina tiliasiakkuutta.

Asiointipalvelu on tilapäisesti tarjottavaa palvelua, joka sisältää asiakkaan avustamista asioinnissa esimerkiksi pankkipalveluissa.

Siivouspalvelu

Siivouspalvelun asiakkuus edellyttää aina ammattilaisen tekemää palvelutarpeen arviointia. Ensimmäisessä asiakas ohjataan hyödyntämään kotitalousvähennystä ja siivouspalvelun arvonlisäverottomuutta. Jos asiakkaan kotona asuminen vaarantuu siivouksen puutteen takia eikä hän pysty sitä toteuttamaan omaisten tai ulkopuolisen avulla, voidaan kriteerien täytyessä hänelle myöntää siivouspalvelun palveluseteli. Pariskuntien yhteistaloudessa asuvien osalta toimintakyky ja tilanne arvioidaan siten, että kokonaisuus tulee huomioiduksi.

Siivouspalvelun tavoitteena on pienituloisten ikääntyneiden auttaminen kodin perussiivouksessa tilanteessa, jolloin asiakkaan toimintakyky on joko tilapäisesti tai pysyvästi alentunut niin, että kodin perussiivouksen tekemisessä on vaikeuksia. Siivouspalvelua voidaan myöntää myös omaishoitajuuden tukemiseksi, jos omaishoitajan toimintakyky on joko tilapäisesti tai pysyvästi alentunut eikä kodin perussiivouksen tekeminen tämän vuoksi ole mahdollista.

Siivouspalvelu tuotetaan palvelusetelillä. Asiakas voi saada tukea siivouksen ostamiseen yksityiseltä palveluntuottajalta, kun hänen palveluntarpeensa on arvioitu ja hänen tulonsa eivät ylitä tulorajaa. Siivouspalvelusetelillä annettu asunnon ylläpitosiivous sisältää niiden asuintilojen siivouksen, jotka ovat asiakkaan päivittäisessä käytössä. Palvelun sisältö on määritelty asiakkaan palvelukuvauksessa. Jos asiakkaan palvelutarve edellyttää siivouspalvelua eikä hän ole oikeutettu palveluseteliin, voidaan siivouspalvelu taloudellisten edellytysten täytyessä myöntää maksusitoumuksena palveluntuottajalle.

Liikkumista tukeva palvelu

Liikkumista tukeviin palveluihin kuuluu sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu ja saattajapalvelu.

Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu on pääsääntöisesti tarkoitettu: 1) yli 65-vuotiaille vähävaraisille hyvinvointialueen asukkaille, jotka asuvat julkisten joukkoliikennereittien sekä asiointi- ja palveluliikennereittien ulkopuolella, 2) henkilölle, joilla on ikääntymiseen liittyen sellaisia toimintakyvyn rajoitteita, että ne estävät julkisen joukkoliikenteen käyttöä, tai 3) henkilöllä on perusteltu yksilöllinen ja elämäntilanteeseen liittyvä kuljetuspalvelun tarve, mutta ei ole oikeutettuja vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain mukaisesti kuljetuspalveluihin sekä 4) sotainvalideille ja rintamaveteraaneille. Omaishoitoperheiden osalta kuljetuspalvelun tarvetta arvioidaan käytetään erityistä harkintaa. Kuljetuspalvelun tavoitteena on tukea itsenäisen elämisen ja asumisen mahdollisuuksia kotona.

Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu on harkinnanvarainen ja määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu, jota myönnetään yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Sosiaalihuoltolain mukaiseen liikkumista tukevaan palveluun hakijalla ei ole subjektiivista oikeutta. Kuljetuspalvelua myönnetään kohtuullisiin matkoihin, jotka liittyvät esimerkiksi välttämättömään asiointiin, virkistykseen tai kuntouttavaan harrastustoimintaan osallistumiseen. Kuljetuspalvelua ei myönnetä matkoihin, jotka korvataan muun lain nojalla. Tällaisia matkoja voivat olla esimerkiksi terveydenhuollon matkat, jotka tehdään lääkärin määräämiin tutkimuksiin tai kuntoutukseen (korvaus sairausvakuutuslain nojalla), tai matkoihin, jotka ovat välttämättömiä toisen sosiaalipalvelun toteuttamiseksi, esim. ikääntyneiden päivätoimintamatkat, tai henkilölle, jonka itsenäistä toimintakykyä kuljetuspalvelulla ei voida edistää (tarkoituksenmukaisuus).

Saattajapalvelu on tarkoitettu pääasiassa kotihoidon asiakkaille. Saattajapalvelun asiakkuus edellyttää aina ammattilaisen tekemää palvelutarpeen arviointia. Ensisijaisesti saattajapalvelun tulee järjestyä omaisten, lähipiiriin tai vapaaehtoistyön turvin. Tilannekohtaisesti arvioituna (sovelletaan kotihoidonpalveluiden myöntämisperusteita) saattajapalvelu voidaan järjestää esim. lääkärikäyntiin, mikäli taksin saattaja-apu ei ole riittävä. Asiakkaan kanssa palvelussa käytetään taksia tai julkista liikennettä, jonka asiakas maksaa. Palvelun tavoitteena on asiakkaan terveydenhuollon palvelujen toteutumisen varmistaminen. Tilannekohtaisesti arvioituna myös muihin välttämättömiin asiointi- ja viranomaisasiointeihin voi saada saattajan.

Saattajapalvelu toteutetaan yhteistyössä kotihoidon kanssa. Asiakasta saattamaan lähtee kotihoidon työntekijä, esimerkiksi arkityöntekijä tai hoiva-avustaja. Saattajapalvelulla tarkoitetaan välittömästi ennen matkaa, matkan aikana ja välittömästi matkan jälkeen tapahtuvaa avustamista. Tapauskohtaisesti arvioidaan, odottaako saattaja asiakasta paikan päällä käynnin aikana.

4.3 Etäpalvelut

Etäpalvelu sisältää säännöllistä kotiin annettavaa, asiakkaan tarpeista lähtevää palvelua. Se tukee asiakkaan toimintakykyä, kuntoutumista ja päivittäistä arkea. Etäpalvelu voi sisältää tukea ravitsemukseen, sairauksien hoitoon, lääkehoitoon, asiointiin, turvallisuuteen ja sosiaaliseen toimintaan. Etäpalvelun tarkoituksena on tukea ja auttaa ikääntyneen arjessa silloin, kun omat voimavarat ja tukiverkostot ovat riittämättömiä. Lähtökohtana on, että ikääntynyt voisi asua turvallisesti omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Etäpalvelu koostuu etäyhteydellä toteutetuista hoitajakäynneistä, digitaalisesta lääkehoidon toteutuksesta ja kotona asumista tukevasta sensoriteknologiasta. Palvelu räätälöidään asiakkaan tarpeiden mukaan.

Etäyhteydellä toteutettu hoitajan käynti: yhteydenotto asiakkaan kanssa sovittuna aikana ja sovitusta asioista toteutus suunnitelman mukaisesti. Hoitaja ottaa yhteyttä etäpäätelaitteen tai puhelimen kautta. Palvelu mahdollistaa myös omaisen ja asiakkaan välisen yhteydenpidon videopäätelaitteen avulla.

Digitaalinen lääkehoidon toteutus: asiakas saa kotiinsa lääkeautomaatin, jonka avulla lääkkeiden annostelu tapahtuu. Hoitaja seuraa ja valvoo lääkehoidon toteutumista etäyhteyden välityksellä. Lääkeautomaatti edellyttää kotihoidon asiakkuutta.

Kotona asumista tukeva sensoriteknologia Asiakas saa kotiinsa sensoriteknologiaa, joka perustuu liiketunnistin/kamerateknologiaan. Sensoriteknologiaa hyödynnetään asiakkaiden toimintakyvyn seuraamisessa, toiminnassa tapahtuvien muutosten ennakoinnissa sekä turvallisuuden varmentamisessa.

4.4 Kuntouttava päivätoiminta

Kuntouttava päivätoiminta on sosiaalipalvelu, jossa järjestetään sosiaalihuollon asiakkaan toimintakykyä, henkistä vireyttä ja sosiaalisia suhteita edistävää toimintaa säännöllisesti päiväsaikaa tietyissä tiloissa. Kuntouttavalla ja osallistavalla päivätoiminnalla tuetaan ensisijaisesti ikääntyneiden, muistisairaiden, yksin asuvien ja omaishoidettavien asiakkaiden toimintakyvyn ylläpitämistä niin, että asiakas voi jatkaa asumista turvallisesti omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Asiakkaan omat voimavarat ovat toiminnan keskeinen tekijä. Päivätoiminta tukee hyvää elämää ja osallisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä. Merkittävä osa palvelun sisällöstä on tiivis yhteistyö asiakkaan verkoston kanssa. Lisäksi tehdään tiivistä yhteistyötä järjestöjen, yhdistysten ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Päivätoiminnan tiloja voidaan myös vuokrata mahdollisuuksien mukaan muille toimijoille.

Päivätoiminta sisältää kuntouttavan ryhmätoiminnan, ohjauksen, terveyden edistämisen ja mahdollisuuksien mukaan sairaanhoidolliset toiminnot. Asiakas saa ateriat toimipisteen tarjonnan mukaan. Mikäli asiakkaan ravinnon saanti hoidetaan PEG-letkuravinnolla, asiakasmaksu puolitetaan. Tarvittaessa kuljetukset järjestetään asiakkaan kotoa päivätoimintayksikköön ja takaisin kotiin. Päivätoiminnan kuljetus ei sisällä henkilökohtaisia asioiteja. Päivätoiminta tarjoaa myös pesuapua yksiköiden mahdollisuuksien mukaan, jos kotona ei ole mahdollisuutta peseytymiseen. Pesuapua voi tarjota joko päivätoiminnan henkilökunta tai kotihoito. Lisäksi päivätoimintayksiköissä on vaihtelevasti tarjolla omakustanteisia yksityisten palvelutarjoajien tuottamia palveluja esim. jalkahoito, parturi.

4.5 Gerontologinen sosiaalityö

Gerontologinen sosiaalityö on yksi sosiaalityön erityisosaamisalueista ja sitä tuottaa iäkkäiden asioihin perehtynyt sosiaalityöntekijä. Sosiaalihuoltolain 36 §:n mukaan sosiaalityöntekijä vastaa erityistä tukea tarvitsevan henkilön palvelutarpeen arvioinnista. Iäkäs henkilö voi olla erityistä tukea tarvitseva esimerkiksi silloin, jos hän ei pysty itse hakemaan hänelle tarkoitettuja palveluita tai hänen voi olla vaikea vastaanottaa niitä. Iäkkään asiakkaan kaltoinkohtelu tai häneen kohdistunut väkivalta ovat myös tilanteita, jossa asiakas tarvitsee sosiaalityöntekijän palvelua.

Gerontologisen sosiaalityön tiimissä työskentelee sosiaalityöntekijöitä ja sosiaaliohjaajia, jotka tekevät suunnitelmallista työtä asiakkaiden kanssa. Gerontologisen sosiaalityön tiimiin kuuluu myös asiakasohjausyksiköissä työskentelevät sosiaalityöntekijät, jotka vastaavat erityistä tukea tarvitsevien iäkkäiden palvelutarpeen arvioinnista, viranomaisyhteistyöstä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten konsultoinnista. Asiakasohjauksen sosiaalityöntekijät vastaavat lisäksi iäkkäiden kiireelliseen sosiaalityön tarpeeseen. Sosiaalityöntekijät vastaavat rakenteellisesta sosiaalityöstä mm. sosiaalisen raportoinnin avulla.

Sosiaalityön tarve iäkkäiden asiakkaiden kohdalla nousee usein mm. asumisen haasteiden, riippuvuuksien, väkivallan, psykososiaalisen tuen tarpeeseen, yksinäisyyden kokemusten ja kaltoinkohtelutilanteissa sekä kuolemaan liittyvissä kysymyksissä. Iäkkäiden moninaiset tuentarpeet vaativat yksilöllistä ja huolellista tilanteen arviointia. Gerontologinen sosiaalityö on usein aikaa vaativaa ja pitkäjänteistä työskentelyä. Sosiaalityöntekijän tekemässä työssä korostuu sosiaalihuoltolain lainsäädännön soveltamisen asiantuntijuus, asiakkaan itsemääräämisoikeuden sekä -oikeuksien turvaamisen rooli sekä eettinen asiantuntijuus.

Gerontologisessa sosiaalityössä työskennellään iäkkäiden asiakkaiden, omaisten/läheisten sekä verkostojen kanssa. Sosiaalityöhön kuuluu sosiaalityöntekijän suorittamaa ohjausta, neuvontaa ja sosiaalisten ongelmien selvittämistä. Sosiaalityöllä tarkoitetaan myös tukitoimia, jotka ylläpitävät ja edistävät yksilöiden ja perheiden turvallisuutta. Sosiaalityöllä pyritään yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointiin sekä ehkäisemään, vähentämään ja poistamaan sosiaalisia ongelmia. Sosiaalityön sisältönä on sekä asiakkaan tukemista keskustelun avulla, että hallintopäätösten laatimista. Sosiaalityö on sosiaalipalvelua, josta tehdään viranhaltijapäätös.

Sosiaaliohjaus on yksi keskeisistä sosiaalihuollossa annettavista sosiaalipalveluista. Iäkkäät henkilöt voivat tarvita ohjausta ja tukea arkielämän sujumiseksi. Sosiaaliohjauksen avulla iäkäs asiakas saa tarvittaessa henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa mm. käytettävissä olevista palveluista, niiden hakemisesta, käyttämisestä sekä palveluiden myöntämisen perusteista. Joskus avun tarpeessa oleva asiakas on haettava kotoaan ja saatettava tarvittavien palvelujen ja tuen piiriin. Keskeistä työssä on asiakkaan joustava kohtaaminen, tuki ja motivointi itsenäiseen suoriutumiseen. Sosiaaliohjauksesta tehdään viranhaltijapäätös, jossa määritellään työskentelyn sisältö, tavoitteet ja kesto.

4.6 Omaishoito ja kiertävä perhehoito

Omaishoito on elämäntilanne, jossa sairaus ja vammaisuus tai muu erityisen tuen tarve, auttaminen ja tukeminen sovitetaan eri tavoin perheen elämään. Omaishoitotilanteessa sekä hoidettava että hoitaja, koko omaishoitoperhe, tarvitsee tukea. Omaishoitoon liittyy aina elämänmuutos, jonka perheenjäsenen sairastuminen tai vammautuminen aiheuttaa. Omaishoito vaikuttaa koko perheen elämään. Omaishoitajaksi soveltuu henkilö, jonka hoidettava on hyväksynyt hoitajakseen sekä joka oman terveytensä ja toimintakykynsä sekä elämäntilanteensa puolesta soveltuu tehtävään. ([Omaishoitajaliitto ry](#))

Omaishoidon myöntämisen perusteet määritellään laissa. Asiakkaan hoitoisuutta ja hoidettavan toimintakykyä arvioidessa otetaan huomioon hoidettavan ja hoitajan kokonaistilanne. Mikään tietty diagnoosi ei oikeuta tai edellytä omaishoidon tukea. Omaishoidon tukeen ei ole oikeutta, mikäli avun tarve on esimerkiksi pelkästään ruoanlaitossa, siivouksessa, pihatöissä tai asioinnissa kodin ulkopuolella. Arvioinnissa otetaan huomioon myös perheen normaalit sisäiset vastuut, esimerkiksi puolisoitten välinen tavanomainen auttaminen ja vanhempien tavanomainen vastuu lapsesta.

Omaishoito on yksi kotihoidon tukimuodoista ja sillä tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu ikääntynyttä, vammaista tai sairasta kotona hoitavalle maksetusta hoitopalkkiosta sekä hoidettavalle annetuista ja muista omaishoitoa tukevista palveluista. Omaishoidon tukea voidaan myöntää, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee hoitoa tai muuta huolenpitoa, joka on mahdollista järjestää hoidettavan kotona sopimalla siitä hänen omaisensa tai läheisensä kanssa ja tarpeellisten palveluiden avulla.

Omaishoidettavan ollessa lapsi hoitotyön sitovuutta verrataan saman ikäisten terveiden lasten tarvitsemaan hoitoon ja huolenpitoon. Avuntarve pelkästään kodinhoidollisissa tehtävissä ja asioinneissa ei oikeuta omaishoidontukeen.

Omaishoitajana voi toimia hoidettavan täysi-ikäinen omainen tai läheinen. Hoitajan on terveytensä ja toimintakykynsä puolesta oltava kykenevä omaishoitajaksi. Hoidettavan kotilojen tulee olla omaishoidolle sopivat. Omaishoidon tuki on veronalaista tukea, ja siitä kertyy alle 68-vuotiaalle eläkettä.

Omaishoidon tukea suunniteltaessa määritellään omaishoidon sisältö ja siihen liittyvät muut sosiaalipalvelut sekä sovitaan omaishoitajan palkkiosta ja hänelle järjestettävästä vapaasta. Laki omaishoidon tuesta 2.12.2005/ 937.

Perhehoito on sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä hyvinvointialueen on huolehdittava sosiaalihuoltolain 14 §:n mukaan. Perhehoidon tavoite ja toteutustavat on määritelty perhehoitoilaisissa. Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona.

Kiertävien perhehoitajien avulla asiakkaan on mahdollista saada **lyhytaikaista tai osavuorokautista** perhehoitoa tukemaan kotona asumista, omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien ajaksi, omaishoitajan jaksamisen tueksi tai esim. omaishoitajan sairastuessa tai omaishoitosuhteen päättyessä, kuntouttavana jaksana esim. sairaalahoidon jälkeen.

Asiakkaalle voidaan järjestää perhehoitoa hänen omassa kodissaan, kun se vastaa parhaiten asiakkaan tarpeita sekä ylläpitää ja edistää hänen toimintakykynsä säilymistä.

4.7 Vapaaehtoistoiminta ja järjestöyhteistyö

Vapaaehtoistoiminta on kaikille avointa, yksittäisten ihmisten ja yhteisöjen hyväksi tehtyä toimintaa, josta ei saa rahallista korvausta, jota tehdään ilman pakkoa ja jota ei pidetä velvollisuutena perhettä tai sukua kohtaan. Vapaaehtoistoiminta ei korvaa palveluja tai ammattilaisten työtä. Vapaaehtoistehtävien tulee olla sellaisia, että ne voidaan toteuttaa tavallisen ihmisen tiedoin ja taidoin. Vapaaehtoistoimintaa voivat toteuttaa niin järjestöt, julkiset kuin yksityisetkin tahot.

Vapaaehtoistoiminnan tarkoituksena on lisätä osallisuutta ja sosiaalisia suhteita sekä tarjota monipuolista tukea erilaisissa elämäntilanteissa. Vapaaehtoistoiminnan onnistumisen edellytyksenä on riittävät resurssit kokonaisuudesta huolehtimiseen. Vapaaehtoisille on oltava tarjolla peruskoulutusta sekä vapaaehtoistehtäviin liittyviä lisäkoulutuksia. Riittävä tehtäviin perehdyttäminen ja yksilöllisen tuen tarjoaminen tarvittaessa ovat ensisijaisen tärkeitä vapaaehtoistehtävän hoitamisen, siihen sitoutumisen ja tehtävän mielekkääksi kokemisen kannalta. Myös vapaaehtoisten yhteistapaamisia, virkistystilaisuuksia ja tarvittaessa myös työnohjausta on järjestettävä säännöllisesti. Vapaaehtoistehtävyyntöjen soveltuvuuden arviointi, tehtävien koordinointi, viestintä ja käytännön järjestelyt eri osapuolten kanssa vaativat laajaa kokonaistilanteen ymmärtämistä. Vapaaehtoistoiminta ei ole kaikissa tilanteissa mahdollinen vaihtoehto, jolloin on kartoitettava tilanteeseen soveltuvat muut tukimuodot.

Yhteistyö ja vuoropuhelu julkisen sektorin ammattilaisten, järjestöjen ja yhdistysten välillä on tärkeää. Näin voidaan hyödyntää myös eri toimijoiden erityisosaamista ja vapaaehtoistoiminta näyttäytyy selkeänä kokonaisuutena, joka osaltaan edesauttaa alueen asukkaiden hyvinvointia.

Järjestötoiminnalla on keskeinen rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Järjestöt ovat moninaisia; osa niistä toimii kokonaan tai pääosin vapaaehtoisvoimin. Esimerkiksi eläkeläis-, liikunta-, nuoris- ja vapaa-ajan järjestöjen sekä pienten potilasjärjestöjen toiminta pohjautuu usein vapaaehtoisuuteen. Ammatillisesti toimivat järjestöt, joissa on palkattua henkilökuntaa, toteuttavat sotepalveluja tukevia tehtäviä, joita ovat

esim. järjestön erityisosaamisalueeseen liittyvä ohjaus ja neuvonta, vertaistuellinen toiminta, erilaisiin elämäntilanteisiin liittyvät kurssit ja valmennukset, kokemusasiantuntijatoiminta, kehittämishankkeiden toteutus ja erilaiset koulutukset. Järjestöillä voi olla myös voittoa tavoittelematonta palvelutuotantoa.

Toimintamuodosta riippumatta järjestöt mahdollistavat sosiaalista kanssakäymistä ja yhteenkuuluvuuden kokemuksia, mielekäästä tekemistä sekä matalan kynnyksen tuen saamista erilaisissa elämäntilanteissa. Järjestöt toimivat myös kohderyhmänsä edunvalvojina ja tarjoavat vaikuttamismahdollisuuksia itselle tärkeiden asioiden edistämiseksi. Osallisuuden kokemuksen vahvistaminen onkin järjestötoiminnan keskeinen elementti. Yhteistyö julkisen sektorin ja järjestökentän välillä on välttämätöntä, jotta kansalaiset saavat riittävää, oikea-aikaista ja tarkoituksenmukaista tukea. Yhteistyön tuleekin olla molemminpuolista, jolloin myös järjestötoimijat ohjaavat toimintaan osallistuvia tarvittaessa julkisen sektorin tuen piiriin. Järjestöjen tarjoama tuki yksinään tai muuta tukea täydentäen voi merkittäväällä tavalla parantaa apua tarvitsevan henkilön elämänlaatua ja turvallisuuden tunnetta, mikä voi parhaimmillaan jopa siirtää raskaampien palvelujen tarvetta. Järjestötoiminnalla onkin iso rooli ennaltaehkäisevässä työssä monilla elämän osa-alueilla.

4.8 Rintamaveteraanit

Rintamaveteraanipalveluihin ovat oikeutettuja Suomessa asuvat rintamaveteraanit, jotka ovat osallistuneet vuosien 1939–1945 sotiin ja joille on myönnetty rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus.

Valtiokonttori jakaa vuosittain hyvinvointialueelle määrärahaa kotona asumista tukevia palveluja varten. Kotona asumista tukevien palvelujen osalta hyvinvointialueet arvioivat vuosittain ennakkoon, paljonko tarvitsevat rahaa palveluiden järjestämiseksi.

Kotona asumista tukevien palveluiden tavoitteena on tukea monipuolisesti rintamaveteraanin kotona selviytymistä. Määrärahaa käytetään itsenäistä selviytymistä tukeviin palveluihin ja niistä aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen. Määrärahaa voi käyttää myös asumispalveluyksiköissä. Palvelujen tulee perustua palvelutarpeen kartoitukseen. Palvelut ovat veteraaneille maksuttomia. Palveluja myönnettäessä noudatetaan Valtiokonttorin vuosittain antamaa ohjeistusta rintamaveteraanien kotona asumista tukevista palveluista.

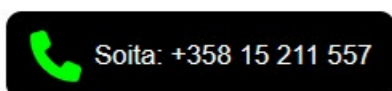
Valtiokonttori korvaa hyvinvointialueelle avopalveluita vähintään 10 % sotainvalideille. Sotilasvammalain 6b § mukaan avopalvelut ovat maksuttomia myös ennen vuotta 1991 asepalveluksessa tai YK-tehtävissä vammautuneille tai sairastuneille sotilasinvalidideille, joiden em. lain mukainen haitta-aste on vähintään 20 %. Avopalvelut ovat kotona asumista tukevia palveluita sekä sosiaalihuoltolain alaista asumispalveluja. Palveluja myönnettäessä noudatetaan Valtiokonttorin vuosittain antamaa ohjeistusta sotainvalideille järjestettyjen palveluiden korvaamisesta.

Hyvinvointialueella sota- ja sotilasinvalidien sekä sotaveteraanien palveluja järjestetään joko omana toimintana, ostopalveluna tai palvelusetelillä.

4.9 Arjen tuki- ja etäpalvelujen myöntämisperusteet

Asiakasohjaus ikääntyneille

Saat ohjausta ja neuvontaa ikääntyneiden palveluista.

Palveluajat

ma–pe 09:00–15:00

Kotiin annettavien tukipalvelujen myöntäminen perustuu iäkkään kotona asuvan henkilön yksilölliseen ja dokumentoituun palvelutarpeen arviointiin sisältäen asiakkaan toimintaympäristön arvioinnin. Arvioinnissa kartoitetaan asiakkaan toimintakyvyn ja itsenäisen selviytymisen lisäksi hänen omaistensa ja muiden läheisten mahdollisuus osallistua asiakkaan auttamiseen. Asiakasta voidaan ohjata käyttämään ikääntyneiden palvelujen toimipisteissä tarjolla olevia palveluja, ostamaan palvelu yksityiseltä palveluntuottajalta tai käyttämään järjestöjen tuottamia palveluja. Palvelusetelillä tuotettavissa palveluissa otetaan huomioon myös asiakkaan taloudellinen kyky hankkia palvelu.

Etäpalvelujen myöntäminen perustuu iäkkään kotona asuvan henkilön yksilölliseen ja dokumentoituun palvelutarpeen arviointiin. Palveluohjaaja tai muu sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilainen arvioi asiakkaan toimintakyvyn ja palvelutarpeen, huomioiden asiakkaan fyysiset-, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät. Asiakkaan toimintakyvyn arvioinnissa käytetään aina yksilöllistä harkintaa, jonka tukena hyödynnetään asiakkaan tilanteeseen soveltuvia toimintakykyä kuvaavia mittareita tarpeen mukaan. Palvelutarpeen arvioinnissa hyödynnetään RAI-toimintakykymittaristoa.

Kuntouttava päivätoiminta myönnetään palvelutarpeen arvioinnin perusteella sähköiselle ja kirjallisella tai suullisella hakuilmoituksella. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä tulee huomioida, onko asiakkaan toimintakyky alentunut ja pystytäänkö päivätoiminnan keinoin tukemaan toimintakykyä ja kotona pärjäämistä. Toimintakykyä arvioidaan RAI-toimintakyvyn mittarilla. Asiakkaalla tulee olla voimavaroja osallistua toimintaan ja kykyä toimia ryhmässä. Päätöksen päivätoiminnasta tekee keskitetty asiakasohjaus. Päivätoimintaa tarjotaan kokopäiväisenä (6 h) toimintana. Yksittäiset poikkeukset eivät alenna

asiaksmaksua. Omaishoidon lakisääteisen vapaan toteutuessa jaksoidossa tai perhekodissa, päivätoiminnan asiakasmaksu on normaali päivätoiminnan maksu.

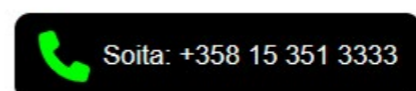
Päivätoimintaa myönnetään 6 kuukauden jaksoina. Jakson aikana arvioidaan tarve, jatkuvuus ja ajankohta. Päivätoimintaa tarjotaan lähipalveluna. Päivätoimintaa voivat järjestää myös yhdistykset ja järjestöt.

Gerontologisen sosiaalityön päätökset tekee gerontologisen sosiaalityön tiimin sosiaalityöntekijä, joko hakemuksen tai palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Pitkäkestoisen sosiaaliohjauksen päätöksiä iäkkäille tekevät gerontologisen sosiaalityön tiimin sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat. Sosiaaliohjauksen tarve tulee olla todettu palvelutarpeen arvioinnissa. Sosiaaliohjauksesta tulee laatia päätös, jossa on selitetty yksilöidysti, miksi asiakas tarvitsee sosiaaliohjauksen palvelua, mikä on palvelun sisältö, määrä ja kesto. Gerontologinen sosiaalityö ja -sosiaaliohjaus ovat asiakkaalle maksuttomia palveluita.

4.10 Arjen tuki- ja etäpalvelujen asiakasmaksut

Ikääntyneiden asiakasmaksutiimi

Asiakasmaksutiimistä saat ohjausta ja neuvontaa ikääntyvien palveluiden asiakasmaksuihin liittyen.

Palveluajat

ma–pe 09:00–15:00

Taulukko 1. Kotiin annettavien tukipalvelujen maksut

Kotiin annettavien tukipalveluiden maksut 1.1.2023 alkaen	
TURVAPALVELU	<ul style="list-style-type: none"> Perinteinen turvapuhelin 35,00 €/kk (4G-turvapuhelin) Paikantava turvapuhelin 50,00 €/kk (turvakello) Hinnat sisältävät asennuksen ja huollon. Turvapalveluiden auttajakäynti 12,00 €/käynti Perinteisen turvapuhelimen lisälaitteet 9,00 €/kpl/kk (ovihälytin, kaatumishälytin, palovaroitin) Perinteiseen turvapuhelimen lisäranneke samassa taloudessa asuvalle 5,00 €/kpl/kk Kodin tilannekuvaa havainnoiva sensorikokonaisuus sisältäen perinteisen turvapuhelimen: 70,00 €/kk <p>Kadonnut turvapalveluiden laite laskutetaan asiakkaalta. Hinta määräytyy laitetoimittajan hinnaston ja kulujen mukaan.</p>
ATERIAPALVELU	<ul style="list-style-type: none"> Menuumat-ateriapalvelun ateriat 11,00 €/kpl. Hintaa koskee maksimissaan Menuumatin kolmannen hintaryhmän aterioita. Lounas kotiin lämpimänä -ateriapalvelu 11,00 €/kpl Lounas kotiin kylmänä -ateriapalvelu 8,90 €/kpl Lounas toimipisteessä 8,50 €/kpl Päivällinen toimipisteessä 6,50 €/kpl Aamupala, välipala tai iltapala toimipisteessä 3,60 €/kpl <p>471,00 € /kk (15,70 €/vrk). Kattaa koko vuorokauden ateriat.</p>
KAUPPAPALVELU	Kauppapalvelu 14,50 €/kerta
SAATTAJAPALVELU	Saattajapalvelu 30,00 €/kerta (tilapäisen ja säännöllisen kotihoidon asiakkaille virka-aikana esim. lääkärissä käynti)
ASIOINTIPALVELU	Asiointipalvelu 14,50 €/kerta
VAATEHUOLTO	Vaatehuoltomaksu kotihoidossa tai päivätoiminnassa 9,00 €/kerta

Sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun määrärahasidonnaisuudesta johtuen kuljetuspalvelua myönnettäessä käytetään tulo- ja varallisuus harkintaa (taulukko 2). Tuloina ei oteta huomioon eläkkeensaajan hoitotukea, asumistukea ja rintamalisää. Asiakas maksaa kulloinkin voimassaolevan omavastuun yhdensuuntaisesta matkasta, josta hänelle annetaan erillinen ohje. Asiakkaan mahdollisesti tarvitsema saattaja matkustaa ilmaiseksi. Jos kuljetuspalvelujen saajan kanssa on samassa kyydissä mukana muita matkustajia, joilla ei ole kuljetuspalvelupäätöstä, on heidän maksettava matkasta oma osuutensa. Sotainvalideilta ja sotaveteraaneilta omavastuuta ei peritä.

Sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalvelumatkoja myönnetään palveluliikenteen alueen (Pali) ulkopuolella asuville hakijoille enintään kahdeksan (8) yhdensuuntaista matkaa kuukautta kohti. Matkoja myönnetään enintään neljä (4) yhdensuuntaista matkaa, jos asiakas asuu Pali-liikenteen alueella ja kykenee käyttämään Pali-liikennettä.

Taulukko 2. Kuljetuspalvelujen tulo- ja säästörajat

	Yksin asuva	Avio- tai avopuolison kanssa asuva
Tulot	bruttotulot ovat enintään 1200 euroa/kk	bruttotulot enintään 2400 euroa/kk
Säästöt	säästöt voivat olla enintään 4000 euroa	säästöt yhteensä 7000 euroa

Sotainvalideille ja rintamaveteraaneille sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalvelumatkoja myönnetään asiakkaan kuukausittaisen tarpeen mukaan. Sosiaalihuoltolain mukaisten matkojen kustannukset korvaa Valtiokonttori. Rintamaveteraanien ja sotainvalidien palvelujen järjestämisessä noudatetaan Valtiokonttorin antamia ohjeistuksia.

Etäpalveluiden asiakasmaksujen perusteet muodostuvat kotihoidon maksujen määräytymisen mukaan (ks. 5.6 kotiin annettavien palveluiden maksut). Tilapäisen kotihoidon etäkäynti on 12,20 €/ käynti. Etäpalveluiden maksuissa noudatetaan omaa maksutaulukkoa. Etäpalveluiden asiakasmaksut ovat fyysisiä kotikäyntejä edullisempia. Mahdollisesta videopäätelaitteesta ei peritä erillistä asiakasmaksua. Jos etäpalvelu sisältää digitaalisen lääkehoidon toteutuksen, säännöllisen kotihoidon asiakkailta ei peritä erillistä maksua laitteesta, tilapäisen kotihoidon asiakkaalle lääkeautomaatin kuukausimaksu on 35 €.

Taulukko 3. Etäpalvelujen asiakasmaksujen tulorajat

Perheen koko, henkilömäärä	1	2	3	4	5	6
Tuloraja euroa kuukaudessa	598	1103	1731	2140	2591	2976

Jos henkilöitä on enemmän kuin kuusi, tuloajaa korotetaan 356 eurolla kustakin seuraavasta henkilöstä.

Palvelutunnit / kk	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus
4 tuntia tai vähemmän	6,00	5,25	4,50	4,50	4,50	4,50
5	7,50	6,56	5,63	5,63	5,63	5,63
6	9,00	7,88	6,75	6,75	6,75	6,75
7	10,50	9,19	7,88	7,88	7,88	7,88
8	12,00	10,50	9,00	9,00	9,00	9,00
9	12,75	11,06	9,38	9,38	9,38	9,00
10	13,50	11,63	9,75	9,75	9,75	9,00
11	14,25	12,19	10,13	10,13	10,13	9,00
12	15,00	12,75	10,50	10,50	10,50	9,00
13	15,75	13,31	10,88	10,88	10,50	9,00
14	16,50	13,88	11,25	11,25	10,50	9,00
15	17,25	14,44	11,63	11,63	10,50	9,00
16	18,00	15,00	12,00	12,00	10,50	9,00
17	18,38	15,38	12,38	12,00	10,50	9,00
18	18,75	15,75	12,75	12,00	10,50	9,00
19	19,13	16,13	13,13	12,00	10,50	9,00
20	19,50	16,50	13,50	12,00	10,50	9,00

21	19,88	16,88	13,88	12,00	10,50	9,00
22	20,25	17,25	14,25	12,00	10,50	9,00
23	20,63	17,63	14,25	12,00	10,50	9,00
24	21,00	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
25	21,38	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
26	21,75	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
27	22,13	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
28	22,50	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
29	22,88	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
30	23,25	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
31	23,63	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
32	24,00	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
33	24,38	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
34	24,75	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
35	25,13	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
36	25,50	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
37	25,88	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00
38 tai enemmän	26,25	18,00	14,25	12,00	10,50	9,00

Taulukko 4. Kuntouttavan päivätoiminnan asiakasmaksut

KUNTOUTTAVA PÄIVÄTOIMINTA	<p>Omaishoitajan lakisääteisen vapaan asiakasmaksu 11,60 €/vrk, lakisääteinen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Päivätoiminta 30,00 €/kerta sisältää <ul style="list-style-type: none"> kuntouttavan ryhmätoiminnan, ohjauksen ja terveyden edistämisen toimipisteen tarjonnan mukaiset ateriat edestakaisen kuljetuksen asiakkaan kotoa päivätoimintayksikköön ja takaisin kotiin. Päivätoiminnan kuljetus ei sisällä henkilökohtaisia asiointeja. erityisitilanteissa palvelumaksu voidaan puolittaa (PEG-ravitsemus) Päivätoiminta, ilman kuljetusta 18,00 €/kerta sisältää <ul style="list-style-type: none"> kuntouttavan ryhmätoiminnan, ohjauksen ja terveyden edistämisen ateriat toimipisteen tarjonnan mukaan Peseytymisapu <ul style="list-style-type: none"> peseytyminen avustettuna toimisteen mahdollisuuksien mukaan 7.50 €/kerta, kun palvelua ei pystytä toteuttamaan asiakkaan kotona puutteellisten tilojen vuoksi. <p>Kuntouttava päivätoiminta toteutetaan 6 kuukauden jaksoissa. Jakson aikana arvioidaan seuraavan jakson tarve ja ajankohta. Yksittäiset poikkeukset suunnitelmassa eivät alenna asiakasmaksua.</p>
LIIKUNTARYHMÄT PÄIVÄTOIMINNAN ULKOPUOLISILLE ASIAKKAILLE	<p>Ikäihmisille suunnatut ohjatut liikunta- ja kuntosaliryhmät 5,00 €/ kerta tai 30,00 €/lukukausi. Lukukausimaksu laskutetaan ryhmään ilmoittautumisen yhteydessä.</p>

5 Kotiin annettavat palvelut

Asiakasohjaus ikäntyneille

Saat ohjausta ja neuvontaa ikäntyneiden palveluista.

Palveluajat

ma-pe 09:00–15:00

5.1 Kotihoidon arviointijakso

Ennen säännöllisen kotihoidon palvelun aloittamista asiakas on ensin enintään neljä viikkoa kestäväällä arviointijaksolla. Kotihoidon arviointijakso voidaan toteuttaa myös arkikuntoutusjaksona yksilölliseen arvioon perustuen.

Kotihoidon arviointijakso on tarkoitettu asiakkaille, joilla säännöllisen kotihoidon tarve näyttää todennäköiseltä. Myös asiakas, jonka palvelu ei ole selkeästi tilapäistä otetaan arviointijaksolle palvelujen selvittämiseksi. Kotihoidon arviointijakson aikana kotihoidon moniammatillinen tiimi selvittää yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaan toimintakykyä ja kuntoutumisen mahdollisuuksia sekä palvelumahdollisuuksia tavoitteena kuntoutuminen, toimintakyvyn vahvistuminen ja sen avulla palvelutarpeen väheneminen sekä palvelutarpeen mukaisiin palveluihin ohjautuminen. Jos asiakas tarvitsee huomattavan monta kotikäyntiä päivässä tilapäisenä kotiin annettavana palveluna, voidaan yksilökohtaiseen harkintaan perustuen asiakasmaksuna periä arviointijakson asiakasmaksu 13,80 euroa / vuorokaudessa (esim. silmätipat). Arviointijakso kestää enintään neljä viikkoa. Perustellusta syystä arviointijakso voi olla pidempikin kuin neljä viikkoa.

Arviointijakson jälkeen asiakas voi tarvita kotihoidon tilapäisiä palveluja, siirtyä muihin palveluihin tai pärjätä ilman palveluja. Säännöllisten kotihoidon palvelujen piiriin otetaan henkilö, joka ei selviydy arkielämän toiminnoista tai sairautensa kotihoidosta itsenäisesti omaisten/läheisten, tukipalvelujen tai muiden palveluntuottajien järjestämien palvelujen avulla.

5.2 Kotihoito

Kotihoito on kotiin annettava sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen palvelu. Kotihoito sisältää moniammatillisesti annettavaa asiakkaan tarpeiden mukaista ohjaamista ja avustamista päivittäisissä toimissa, kuntoutusta ja sairaanhoitoa. Kotihoidon palveluilla tuetaan asiakasta tavoitteellisesti toimimaan omassa kotiympäristössään, kun fyysinen, psyykinen ja/tai sosiaalinen toimintakyky on tilapäisesti tai pysyvästi alentunut. Kotihoidon sisältöön kuuluvat lisäksi apuvälineisiin, palveluihin ja arjen päivittäisiin toimiin liittyvä ohjaus ja neuvonta. Kotihoitoa tuetaan sekä sosiaalihuoltolain (1301/2014) että terveydenhuoltolain (1326/2010) perusteella.

Kotihoito palvelee kaikkina viikonpäivinä ja vuorokauden aikoina. Henkilöstö työskentelee kolmessa työvuorossa ja vaihtoehtoisesti yöaikainen palvelu tuotetaan monialaisena yhteistyönä. Kotihoidon henkilöstö koostuu moniammatillisista tiimeistä, joissa työskentelee hoitotyön, kuntoutuksen, lääketieteen ja sosiaalihuollon ammattilaisia sekä avustavaa henkilöstöä. Kotihoidossa käytetään sekä asiakasta että henkilökuntaa hyödyntäviä teknologisia ratkaisuja, kuten lääkehoidon koneellinen annosjakelu ja lääkeautomaatit. Mikäli jatkuvan ja säännöllisen kotihoidon asiakkaan palvelutarve soveltuu etäpalveluun, palvelut tuotetaan joko kokonaan tai osittain etäpalveluna.

Kotihoito voi olla joko 1) tilapäistä tai 2) jatkuvaa ja säännöllistä asiakkaan elämäntilanteesta ja yksilöllisestä palvelutarpeista riippuen. **Kotihoito on tilapäistä, kun kotihoidon palvelujen *tarvetta on harvemmin kuin viikoittain ja/tai palvelun tarvetta on lyhyemmän aikaa kuin kahden kuukauden ajan.* Jatkuvalla ja säännöllisellä kotiin annettavalla palvelulla tarkoitetaan tilannetta, kun palvelun tarve jatkuu tai arvioidaan jatkuvan *viikoittain vähintään kahden kuukauden* ajan.**

Kotihoidon sairaanhoidollinen sisältö kattaa, kotona tapahtuvan palvelun luonteen huomioiden, sairauksien tutkimuksen, lääketieteellinen taudinmäärityksen, sairauksien hoidon, toimintakyvyn tukemisen, kuntoutukseen ohjaamisen sekä hoitotarvikesuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet hoitotarvikejakelun ohjeiden mukaisesti.

Tavoitteena on asiakkaiden sairauksien ehkäiseminen, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen sekä terveydentilan seuranta ja arviointi. Sairaanhoidolliseen palveluun sisältyy hoidon tarpeen arviota ja hoidon toteuttamista tukevien testien, kuten mieliala- ja muistitestien, painon seurannan, RAI-toimintakyvyn arvioinnin tekeminen ja hyödyntäminen. Asiakkaan hyvinvointiin liittyvät riskit ja terveysongelmat tunnistetaan mahdollisimman varhain, niihin reagoidaan ja tarvittaessa asiakas ohjataan jatkohoitoon.

Lääkehoidon ohjaus, tukeminen ja toteuttaminen tapahtuu asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Lääkehoitoon sisältyvät muiden muassa apteekkitilin avaamisessa avustaminen, lääkkeiden hankkimisessa avustaminen, lääkkeiden jakaminen annostelijaan, lääkkeiden antaminen, reseptien uusiminen, lääkehoidon toteutumisen ja vaikutusten seuranta sekä arviointi. Kotihoidon asiakkaan lääkkeet säilytetään asiakkaan kotona.

Lääkehoidossa hyödynnetään teknologisia ratkaisuja. Tavoitteena on tukea asiakkaan itsenäisyyttä, parantaa lääkehoidon laatua ja helpottaa henkilökunnan työtä. Kaikille koneelliseen annosjakeluun soveltuville asiakkaille tarjotaan vaihtoehtoisena palveluna annosjakelua. Mahdollisuuksia lääkeautomaattien hyödyntämiseen lisätään. Helppokäyttöisillä lääkeautomaateilla voidaan huolehtia asiakkaan lääkehoidon annostelusta oikea-aikaisesti.

Asiakkaan sairauksiin liittyvät kotona toteutettavat seurannat, tutkimukset ja mittaukset sisältyvät palveluun. Näitä ovat esimerkiksi verenpaineen tai verensokerin seuranta ja laboratoriotutkimukset. Kotona toteutettavia hoitotoimenpiteitä ovat esimerkiksi haavahoidot, katetroinnit ja avannehoidot. Asiakas saa hoitotarvikkeet joko ilmaisjakeluna tai hankkii ne omakustanteisena Alueellisen hoitotarvikejakelun lainsäädäntöön perustuvien ohjeiden mukaisesti (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, § 24; Laki sosiaali-, ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992, 5 §). Kotihoidon tehtäviin kuuluvat hoitotarvikkeiden tilaamisessa avustaminen, ilmaisjakeluna annettavien hoitotarviketilauksen tekeminen asiakkaan puolesta tai apteekkiasioinnissa avustaminen hoitotarvikkeiden hankkimiseksi asiakkaan laskuun.

Kotihoidon asiakkaan voimavarojen ja yksilöllisen toimintakyvyn eri osa-alueiden tukeminen sisältyy jokaiseen kotihoidon kohtaamiseen asiakkaan kanssa. Kotihoidon palvelut toteutetaan asiakkaan toimintakykyä edistävän työtavan mukaisesti siten, että asiakas käyttää ensisijaisesti omia voimavarojaan auttamistilanteissa sekä päivittäisissä toiminnoissaan ja säilyttää siten toimintakykynsä mahdollisimman hyvänä. Asiakas saa tarvittavat apuvälineet kotihoidon lääkinnällisen kuntoutuksen ammattilaisen arvioon perustuen. Kotihoidossa tunnistetaan asiakkaan kuntoutuksen tarpeet ja mahdollisuudet. Jatkuvassa ja säännöllisessä palvelussa olevalle asiakkaalle suunnitellaan tarvittaessa arkikuntoutusjakso.

Kotihoidon asiakkaan **avustaminen päivittäisissä toiminnoissa** sisältää henkilökohtaiseen hygieniaan, ravitsemukseen sekä terveelliseen ja turvalliseen kotiympäristöön liittyviä tehtäviä asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Henkilökohtaiseen hygieniaan liittyviä asioita ovat esimerkiksi hampaiden pesu, ihon hoito, kynsien leikkaaminen, peseytyminen, wc-toimet ja pukeutuminen.

Asiakkaan säännöllistä, terveellistä ja monipuolista ravitsemusta tuetaan asiakkaan tarpeiden mukaan. Käytännön tehtäviin kuuluvat asiakkaan palvelutarpeen niin vaatiessa esimerkiksi aamu-, ilt- ja välipalojen valmistus, valmiin aterian lämmittäminen tai ateriapalveluun liittyvät tilaukset, aterioiden peruminen ja kauppapalvelun tilaukset tai näissä asioissa asiakkaan avustaminen.

Turvallisen ja terveellisen kotiympäristön arviointi ja edistäminen ovat osa kotihoidon palvelua sisältäen psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen turvallisuuden sekä elinympäristön toimivuudesta / esteettömyydestä huolehtimisen yhteistyössä asiakkaan kanssa. Tarvittaessa kotihoito tekee turvallisuusasioissa yhteistyötä eri asiantuntijoiden, kuten paloviranomaisten kanssa.

Kodin yleissiisteydestä huolehtiminen, roskien vienti, näkyvien roskien siistiminen, vuoteen sijaus ja lakanoiden vaihto, pyykkihuollon toteutuksessa avustaminen, tiskaus, pöytäpintojen pyyhkiminen ja jääkaapin siisteydestä huolehtiminen sisältyvät kotihoidon palveluun. Samoin kotihoito huolehtii wc-tilojen siisteydestä sekä tarvittaessa portatiivin tyhjennyksestä ja pesusta. Kotihoito neuvoo ja avustaa asiakasta tarvittaessa lisäpalveluissa kuten, laajemman siivouksen tai pyykkihuollon hankkimisessa.

Ohjauksella ja neuvonnalla tuetaan kotihoidon asiakkaan itsenäistä suoriutumista, hoitoon sitoutumista ja omahoitoa. Tarvittaessa opastetaan ja avustetaan palvelujen, etuuksien, tukien ja edunvalvonnan hakemisessa tai ohjataan asiantuntijapalvelujen piiriin. Ohjaus ja neuvonta korostuvat palvelutarpeen muuttuessa. Ohjauksella ja neuvonnalla tuetaan myös asiakkaan läheisiä.

Kotihoidon palveluun eivät kuulu raha-asioiden hoitaminen eikä rahan käsittely. Pankkiasioista huolehtii asiakas itse, omainen/läheinen tai edunvalvoja. Muita palvelun ulkopuolelle jääviä tehtäviä ovat lemmikkieläinten hoitoon, kiinteistöhoitoon, pihaan ja asunnon lämmitykseen liittyvät tehtävät sekä asunnon perusteellinen ja säännöllinen siivous. Kotihoito avustaa tarvittaessa asiointiavun ja saattamisavun järjestämisessä.

5.3 Tilapäinen kotisairaanhoido

Tilapäinen kotisairaanhoido on moniammatillisesti toteutettua terveyden ja sairaanhoidon palvelua. Asiakkaan palvelutarve on tilapäisessä palvelussa harvemmin kuin kerran viikossa tai lyhyemmän aikaa kuin kahden kuukauden ajan. Tilapäinen kotisairaanhoido on maksukattoa kerryttävä palvelu.

Tilapäinen kotisairaanhoido sisältää pelkästään tässä asiakirjassa kohdassa 5.2 kuvatun kotihoidon sairaanhoidollisen sisällön. Asiakas saa tilapäistä kotisairaanhoidoa harvemmin kuin kerran viikossa tai lyhyemmän aikaa kuin kahden kuukauden ajan. Jos viikoittain toistuvan palvelun arvioidaan kestävän yli kaksi kuukautta, on kyse jatkuvasta ja säännöllisestä kotihoidosta.

5.4 Arkikuntoutusjakso

Arkiuntoutusjakso suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisesti osana kotihoidon palvelua asiakkaan omassa kotiympäristössä yhteistyössä hänen kanssaan. Arkiuntoutusjakso on mahdollista aloittaa nopeasti ja varhaisessa vaiheessa toimintakyvyn muutostilanteessa, joissa asiakkaan arvioidaan hyötyvän jaksosta.

Arkiuntoutusjakso toteutetaan, kun asiakkaan toimintakyvyssä on havaittu alenemista. Jakso voidaan toteuttaa **kotihoidon arviointijaksolla tai jatkuvassa ja säännöllisessä palvelussa olevalle asiakkaalle**. Toimintakyvyssä tapahtuneiden muutosten arviointi perustuu asiakkaan omaan ja kuntoutuksen ammattilaisen tekemään arvioon. Tavoitteena on mahdollisimman itsenäinen suoriutuminen arjessa, fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi sekä raskaampien palvelujen välttäminen. Jakso sisältää aina asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaiset kotihoidon palvelut.

Arkiuntoutusjaksolle laaditaan kuntoutussuunnitelma. Jakson suunnittelu sisältää kuntoutuksen ammattilaisen tekemän toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen arvioinnin, asiakkaan oman tilanteen arvion / halun arkiuntoutusjaksolle ja toiveet. Tavoitteet asetetaan jaksolle yhdessä asiakkaan ja mahdollisuuksien mukaan omaisten/läheisten kanssa.

Arkiuntoutuksen toteutuksen sisältö vaihtelee asiakkaan tarpeiden ja toiveiden mukaan. Sisältönä voi olla esimerkiksi henkilökohtaisten harjoitteiden ja apuvälineiden käytön ohjaaminen, ulkoilu, arjen toimintojen harjoittelu, turvallisen ja esteettömän kotiympäristön varmistaminen, ravitsemuksessa ohjaaminen ja ravitsemuksen toteutumisen seuranta, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tukeminen ja läheisten ohjaus. Arkiuntoutusjakso sisältää aina asiakkaan ja ammattilaisten arvion tavoitteiden saavuttamisesta, jatkosuositukset sekä tarvittaviin lisäpalveluihin ohjaamisen.

Jaksoon voidaan yhdistää myös etäpalveluna toteutettavaa kuntoutusta tai ryhmätoimintaa. Asiakkaan toimintakykyä ja arkiuntoutusjakson vaikuttavuutta arvioidaan asiakkaan tilanteeseen sopivilla mittareilla. Jakson pituus perustuu asiakkaan yksilölliseen tarpeeseen ja on kestoaltaan 4 viikkoa. Perustellusta syystä jakso voi olla pidempi, kuitenkin enintään 8 viikkoa. Näissä tilanteissa arviointijaksolla alkanut arkiuntoutusjakso voi jatkua jatkuvassa ja säännöllisessä kotihoidossa väliarviointin jälkeen. Jos neljän viikon arviointijakson päättyessä asiakas ei tarvitse jatkuvaa ja säännöllistä kotihoitoa, on arkiuntoutusta mahdollisuus tarvittaessa jatkaa myös terveystarvelujen järjestämänä kotikuntoutuksena.

5.5 Kotiin annettavien palvelujen myöntämisperusteet

Kotiin annettavat palvelut voidaan myöntää asiakkaalle, jonka toimintakyky on eri syistä joko tilapäisesti tai pysyvästi alentunut niin, että se estää itsenäisen suoriutumisen päivittäisistä toiminnoista ja / tai asiakkaalla on sairaanhoidollisten palvelujen tarve. Kotihoidon palveluja myönnetään myös saattohoitotilanteessa tai omaishoitotilanteessa omaishoidettavalle, kun omaishoitotilanne edellyttää kotihoidon tarjoamia palveluja. **Kaikissa tilanteissa myöntämisperusteena** on, että kotihoidon palvelutarpeeseen yhdistyy **kyvyttömyys käyttää kodin ulkopuolisia palveluja**. Kotihoidon palvelut toteutetaan asiakkaan kodissa.

Palvelujen myöntäminen ja / tai niiden jatkaminen edellyttää lisäksi, että:

- Asiakas sitoutuu käyttämään hoitoon liittyviä apuvälineitä kuten esim. sairaalasänky ja nostolaite, mikäli niiden käyttäminen on asiakkaan hoidon kannalta olennaista ja niiden käyttö on edellytys asiakkaan ja työntekijän turvallisuuden takaamiselle hoitotilanteissa.
- Asiakas haluaa palveluja ja sitoutuu yhteistyöhön hoitohenkilökunnan kanssa palvelu- ja hoitosuunnitelman mukaisten palvelujen tuottamiseksi. Nämä ovat edellytyksiä palvelujen jatkumiselle vain siinä tapauksessa, että asiakas itse ymmärtää tai hänen voidaan olettaa ymmärtävän yhteistyön merkityksen palvelunsa onnistumisen kannalta.
- Hoitohenkilökunnan fyysinen koskemattomuus pystytään turvaamaan. Turvallisuussyistä kotikäynti tehdään tarvittaessa parikäytinä.

Mikäli kotihoidon palvelujen myöntäminen tai jatkaminen myöntämisen perusteet täyttävälle asiakkaalle estyy edellä mainittujen seikkojen vuoksi, on kyseessä aina äärimmäinen tilanne. Ennen palvelujen epäämistä tai lopettamista asiakasta ja / tai hänen laillista edustajaansa on kuultava. Palvelujen epäämisen tai lopettamisen edellytyksenä on, että mahdollisuudet korvaaviin palveluihin on käyty asiakkaan ja / tai hänen edustajansa kanssa läpi eri hoitoon osallistuvia tahoja kuullen.

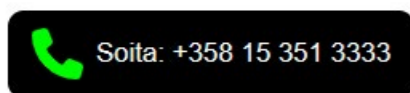
Palvelujen epäämisestä tai lopettamisesta edellä mainituilla perusteilla on tehtävä kirjallinen päätös. Päätöksessä yksilöidään ja todennetaan perusteet, joiden perusteella palvelun myöntäminen tai jatkuminen on eväty sekä selvitetään, millä tavalla asiakkaan palvelut on järjestetty. Päätös tehdään asiakkaan itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Asiakas voi tehdä päätöksestä oikaisuvaatimuksen.

Kotihoidon palvelut voidaan päättää, kun asiakas ymmärtää oman tilanteensa ja kieltäytyy kotihoidosta esittämällä kirjallisen kotihoidon vastaanottamiskiellon. Kotihoidon palvelut päättyvät aina, kun asiakkaan palvelujen tarve päättyy eikä hän täytä enää palvelujen myöntämisen perusteita tai asiakkaalle myönnetään palvelutarpeisiin vastaava muu palvelu.

5.6 Kotiin annettavien palvelujen maksut

Ikäntyneiden asiakasmaksutiimi

Asiakasmaksutiimistä saat ohjausta ja neuvontaa ikääntyvien palveluiden asiakasmaksuihin liittyen.

Palveluajat

ma–pe 09:00–15:00

Kotihoidon arviointijaksolla asiakkaalta peritään asiakasmaksuna vuorokausimaksu 13,80 euroa vuorokaudelta. Arviointijakso voidaan toteuttaa myös arkikuntoutusjaksona.

Kotihoito voi olla joko **tilapäistä** tai **jatkuvaa ja säännöllistä** kotiin annettavaa palvelua. Kotihoidon palvelusisältö on kuvattu kappaleessa 5.2. Palvelusisältö perustuu yhdessä asiakkaan kanssa tehtyyn palvelutarpeen arvioon ja vaihtelee asiakaskohtaisesti asiakkaan palvelutarpeen mukaan.

Tilapäisen kotihoidon maksuista ei ole asiakasmaksulainsäädännössä yksityiskohtaista ohjeistusta eikä määräyksiä. Hyvinvointialueen tulee kuitenkin ottaa maksuja määriteltäessä huomioon lainsäädännössä olevat maksuja koskevat yleissäännökset. Tilapäisestä kotihoidosta voidaan palvelun käyttäjältä periä hyvinvointialueen päättämä kohtuullinen maksu. Vuonna 2023 asiakasmaksuna peritään 12,20 euroa / käynti. Tilapäisen kotihoidon maksu ei kerrytä maksukattoa.

Jatkuvasta ja säännöllisestä kotihoidon palvelusta peritään maksukykyyn perustuva asiakasmaksu. Jatkuva ja säännöllinen palvelu voi olla sisällöltään pelkästään sairaanhoidollista palvelua, pelkästään päivittäisissä toiminnoissa avustamista tai näiden yhdistelmää. Vastaavasti myös kotisaattohoidosta peritään asiakasmaksulain mukaisesti asiakkaan maksukykyyn perustuva asiakasmaksu.

Kuukausimaksu määräytyy 1) palvelutuntien määrän, 2) asiakkaan maksukykyyn ja 3) perheen koon mukaan. Palvelutuntien määrään sisältyvät kotihoidon asiakkaalle välittömänä asiakastyönä suunnitellut palvelutunnit toteutettuna sekä perinteisenä kotikäyntinä että Arjen tukipalvelujen tuottamana etäpalveluna joko kuvapuhelun tai puhelimen avulla.

Asiakkailla, jotka ovat **koneellisen annosjakelun** piirissä lisätään lääkehuoltoon liittyvien tehtävien vuoksi palveluaikaa 2 tuntia kuukaudessa lääkkeiden määrästä riippumatta. **Lääkeautomaatit** ovat jatkuvan ja säännöllisen palvelun asiakkaille maksuttomia.

Jatkuvan ja säännöllisen palvelun maksu perustuu yhdessä asiakkaan kanssa laadittavaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan, mikä tarkastetaan aina palvelutarpeen muuttuessa tai vähintään puolen vuoden välein. Maksukykyyn mukaisesti määräytyvästä maksusta tehdään päätös toistaiseksi. Maksua tarkistetaan, kun asiakkaan tai hänen perheensä tulot ovat muuttuneet, asiakkaan tai hänen puolisonsa oikeus säädettyihin vähennyksiin ovat muuttuneet, perheen olosuhteet ovat muuttuneet, maksu osoittautuu virheelliseksi, hoito- ja palvelusuunnitelmaa muutetaan siten, että sillä on vaikutusta asiakasmaksun suuruuteen tai maksuperusteita muutetaan siten, että sillä on vaikutusta asiakasmaksun suuruuteen. Jos maksua koskeva päätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin, maksu voidaan oikaista takautuvasti enintään yhden vuoden ajalta.

Jos palvelutuntien määrä vaihtelee kuukausittain, maksua määrättäessä käytetään maksuprosenttia, joka vastaa palvelutuntien keskimääräistä määrää. Palvelutunnit huomioidaan kokonaisina tunteina siten, että osittaiset palvelutunnit pyöristetään lähimpään kokonaiseen tuntiin ja puolikkaat tunnit pyöristetään ylöspäin. Asiakkaan kuukausimaksu on enintään alla olevan taulukon maksuprosentin osoittama määrä tuloajan ylittävistä bruttokuukausituloista.

Taulukko 5. Jatkuvan ja säännöllisen kotihoidon maksutaulukko

Perheen koko, henkilömäärä	1	2	3	4	5	6
Tuloraja euroa kuukaudessa	598,00	1103,00	1731,00	2140,00	2591,00	2976,00
Palvelutunnit / kk	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus
4 tuntia tai vähemmän	8	7	6	6	6	6
5	10	8,75	7,5	7,5	7,5	7,5
6	12	10,5	9	9	9	9
7	14	12,25	10,5	10,5	10,5	10,5
8	16	14	12	12	12	12
9	17	14,75	12,5	12,5	12,5	12
10	18	15,5	13	13	13	12
11	19	16,25	13,5	13,5	13,5	12
12	20	17	14	14	14	12
13	21	17,75	14,5	14,5	14	12
14	22	18,5	15	15	14	12
15	23	19,25	15,5	15,5	14	12
16	24	20	16	16	14	12
17	24,5	20,5	16,5	16	14	12
18	25	21	17	16	14	12
19	25,5	21,5	17,5	16	14	12
20	26	22	18	16	14	12
21	26,5	22,5	18,5	16	14	12
22	27	23	19	16	14	12

23	27,5	23,5	19	16	14	12
24	28	24	19	16	14	12
25	28,5	24	19	16	14	12
26	29	24	19	16	14	12
27	29,5	24	19	16	14	12
28	30	24	19	16	14	12
29	30,5	24	19	16	14	12
30	31	24	19	16	14	12
31	31,5	24	19	16	14	12
32	32	24	19	16	14	12
33	32,5	24	19	16	14	12
34	33	24	19	16	14	12
35	33,5	24	19	16	14	12
36	34	24	19	16	14	12
37	34,5	24	19	16	14	12
38 tai enemmän	35	24	19	16	14	12

Kotona annettavista palveluista peritään kuukausimaksua alhaisempi maksu silloin, kun palvelu keskeytyy yhdenjaksoisesti yli 5 päivän ajaksi asiakkaan hoitovastuun siirtyessä muulle taholle, kuten läheiselle. Tätä lyhyempi tilapäinen poissaolo tai keskeytys ei muuta kuukausimaksua. Jos palvelun keskeytys jatkuu koko kuukauden, maksua ei peritä lainkaan. Omavastuun laskeminen aloitetaan siitä päivästä, kun käyntejä ei enää keskeytyksen vuoksi toteudu lainkaan. Sairaala-, jaksohoito- tai laitospäätyjaksot keskeyttävät kotihoidon maksun heti. Jos jatkuvan ja säännöllisen kotiin annettavan palvelun asiakas siirtyy suoraan ympärivuorokautisesta hoidosta omaisen hoitovastuulle, jatkuu keskeytys ilman omavastuuta.

Palvelun keskeytyksestä on ilmoitettava kotihoitoon. Jos asiakas ei ole ilmoittanut keskeytystä ja hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovitut käynnit ovat toteutuneet täysimääräisesti, ei keskeytystä merkitä ja asiakasta laskutetaan koko kuukaudesta.

Tilapäisestä kotisairaanhoidosta peritään käyntikohtainen maksu. Lääkärin tai hammaslääkärin käynnin hinta on 19,20 € /käynti. Muun henkilön suorittamasta käynnistä peritään 12,20 €/käynti. Tilapäinen kotisairaanhoido ei kohdistu henkilöön, joka saa jatkuvaa ja säännöllistä kotiin annettavaa palvelua tai on arviointijaksolla tai arkikuntoutusjaksolla, koska palvelut kattavat koko kotihoidon palvelusisällön. Tilapäisen kotisairaanhoidon asiakas maksaa lääketautomaatista laitevuokraa 35,00 euroa kuukaudessa. Tilapäisen kotisairaanhoidon käyntimaksut kerryttävät maksukattoa. Laittevuokra ei kerrytä maksukattoa.

Arkikuntoutusjakso sisältyy jatkuvan ja säännöllisen kotihoidon asiakkaan asiakasmaksuun. Arviointijakso voidaan toteuttaa arkikuntoutusjaksona, jolloin asiakasmaksuna peritään 13,80 euroa vuorokaudessa.

Taulukko 6. Kotiin annettavien palvelujen asiakasmaksut

Palvelu	Asiakasmaksu	Maksukattoa kerryttävä	Huomio
Kotihoidon arviointijakso	13,80 euroa / vuorokausi	Ei	Sisältää sekä sairaanhoidolliset palvelut, että päivittäisissä toiminnoissa avustamisen asiakkaan palvelutarpeen mukaan.
Jatkuva ja säännöllinen kotihoito	Maksun määräytyminen on kuvattu jatkuvan ja säännöllisen kotihoidon taulukossa.	Ei	Palvelutuntien määrään sisältyvät kotihoidon asiakkaalle välittömänä asiakastyönä suunnitellut palvelutunnit sekä perinteisenä kotikäyntinä että Arjen tukipalvelujen tuottamana etäpalveluna joko kuvapuhelun tai puhelimen avulla. Koneellisesta annosjakelusta lisätään palvelu tunteihin 2 tuntia kuukaudessa. Sisältää sekä sairaanhoidolliset palvelut että päivittäisissä toiminnoissa avustamisen asiakkaan palvelutarpeen mukaan.
Tilapäinen kotihoito	Kotikäynti 12,20 € /käynti	Ei	Sisältää sekä sairaanhoidolliset palvelut että päivittäisissä toiminnoissa avustamisen tai pelkän

			päivittäisissä toiminnoissa avustamisen asiakkaan palvelutarpeen mukaan.
Lääkeannostelija	Tilapäiselle kotisairaanhoidon asiakkaalle laitevuokra 35,00 € / alkava kk	Ei	Jatkuvan ja säännöllisen asiakkaan lääkeannostelija kuuluu asiakasmaksuun.
Tilapäinen kotisairaanhoido	Lääkärin tai hammaslääkärin kotisairaanhoidon kotikäynti tai etäkotikäynti 19,20 € /käynti Muun henkilön suorittama käynti 12,20 € / käynti.	Kyllä	Etälääkäripalvelujen mahdollisuudet vaihtelevat kotihoitoalueittain. Sisältää vain sairaanhoidolliset palvelut.
Tilapäinen kotikuntoutus	Kotihoidossa työskentelevän kuntoutuksen ammattilaisen tekemä yksittäinen kotikäynti 12,20 € / käynti	Kyllä	Ei koske arviointijakson, arkikuntoutusjakson tai jatkuvan ja säännöllisen palvelun asiakkaita. Erityistilanne tilapäinen asiakas / yhteystyö kuntoutuksen kanssa.
Arkikuntoutusjakso	13,80 € /vrk	Ei	Sisältyy jatkuvan ja säännöllisen kotihoidon asiakasmaksuun.

6 Asumispalvelut

Asumispalvelut koostuvat lyhyt- ja pitkäaikaisesta perhehoidosta, tuetusta asumisesta, yhteisöllisestä asumisesta ja ympärivuorokautisesta palveluasumisesta.

6.1 Tuettu asuminen

Tuettu asuminen on sosiaalihuoltolain mukaista asumista henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla, esim. kotihoidon palveluina. Tuetussa asumisessa henkilöä tuetaan hänen palvelutarpeenkartoituksensa mukaisesti sosiaaliohjauksen ja/tai sosiaalipalveluiden keinoin.

6.2 Yhteisöllinen asuminen

Yhteisöllinen asuminen on tarkoitettu ikääntyneille, joiden palveluja ei voida riittävällä tavalla järjestää esim. kotihoidon, kiertävän perhehoitajan tai perhekodin palvelujen avulla. Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä. Palvelussa korostuu yhteisöllinen ja sosiaalinen toiminta, joka edistää ja tukee sosiaalista kanssakäymistä. Asiakkailla on hallinnassaan heidän tarpeitaan vastaava asunto. Yhteisöllisen asumisen palvelu kohdentuu asiakkaille, jotka tarvitsevat apua useissa henkilökohtaisissa toiminnoissa tai heillä voi olla ajoittain yöaikaista hoidontarvetta. Palvelua tuotetaan omana toimintana, ostopalveluna ja palvelusetelinä. Yhteisöllisessä asumisessa asiakas valitsee palvelutarpeensa mukaisesti tukipalveluja.

6.3 Ympäri vuorokautinen palveluasuminen

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen on tarkoitettu henkilöille, joiden palvelua ei voida riittävällä laajuudella ja turvallisesti järjestää kotihoidon tai muiden kevyempien asumispalvelujen turvin kotiin, perhekotiin tai yhteisölliseen asumiseen. Ympäri vuorokautisessa asumisessa asiakkaan valvonnan ja avuntarve on jatkuvaa/säännöllistä vuorokauden kaikkina aikoina. Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa henkilöstö on paikalla ympäri vuorokautisesti ja heitä on laissa säädellyn mitoituksen mukaisesti.

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen sisältää henkilön tarpeen mukaisen vuorokaudenajasta riippumattoman hoidon ja huolenpidon sekä kaikki muut asiakkaan tarvitsemat palvelut. Palvelua voidaan tuottaa omana toimintana, ostopalveluna ja palvelusetelillä. Yhteisöllinen asuminen ja ympäri vuorokautinen palveluasuminen voivat tuottaa palveluja samassa toimintayksikössä, joten asumismuodolle ratkaisevaa on asiakkaan palvelutarve.

6.4 Pitkäaikainen laitoshoido

Sosiaalihuollon laitospalveluilla tarkoitetaan hoidon, huolenpidon ja kuntoutuksen järjestämistä muussa kuin 21 c §:ssä tarkoitettussa jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa antavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä. Pitkäaikainen hoito ja huolenpito voidaan toteuttaa laitoksessa vain, jos se on henkilön terveyden tai turvallisuuden kannalta perusteltua, taikka siihen on muu laissa erikseen säädetty peruste. Laitospalveluja toteutettaessa henkilölle on järjestettävä hänen yksilöllisten tarpeidensa mukainen kuntoutus, hoito ja huolenpito. Hänelle on lisäksi pyrittävä järjestämään turvallinen, kodinomainen ja virikkeitä antava elinympäristö, joka antaa mahdollisuuden yksityisyyteen ja edistää kuntoutumista, omatoimisuutta ja toimintakykyä (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 22 §).

6.5 Asumispalvelujen myöntämisperusteet

Taulukko 7. Perhehoidon, tuetun asumisen, yhteisöllisen asumisen, ympärivuorokautisen asumisen myöntämisperusteet

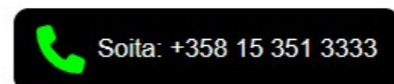
Perhehoito	<ul style="list-style-type: none"> Perhehoitoa järjestetään asiakkaille, joilla on lisääntynyt tuen tarve toimintakyvyn kokonaisarvion perusteella ja asiakkaalla on esim. turvattomuutta, ahdistuneisuutta, masennusta, yksinäisyyttä kotiin annettavista palveluista ja mahdollisesta turvateknologiasta huolimatta. Palvelua tai asiakkaan tilannetta ei voida riittävällä laajuudella auttaa kotiin annettavien palveluiden keinoilla. Kokonaisarvion perusteella asiakkaalla ei ole ympärivuorokautisen hoivan ja valvonnan tarvetta. Perhehoito ei sovellu asiakkaalle, joka tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa tai säännöllistä yöaikaista apua tai on toistuvasti aggressiivinen ja levoton.
Tuettu asuminen	<ul style="list-style-type: none"> Tuettu asuminen on asiakkaille, jotka tarvitsevat yhteisöllisyyttä turvallisuuden tunteen ylläpitämiseksi ja joilla on korostunut palvelutarve ja ajoittaista yöhoidon tarvetta, jota voidaan auttaa esim. turvateknologian keinoin. Kokonaisarvion perusteella asiakkaalla ei ole tarvetta yhteisölliselle, eikä ympärivuorokautiselle asumispalvelulle ja hän tulee autetuksi tuetun asumisen, perhehoidon ja kotiin annettavien palveluiden keinoin.

Yhteisöllinen asuminen	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteisöllistä asumista järjestetään asiakkaalle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut ja hoidon ja huolenpidon tarpeensa kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavaan syyn vuoksi (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 21 b §). • Hoidon, huolenpidon ja valvonnan tarve on toimintakyvyn kokonaisarvion perusteella ajoittain ympärivuorokautista. Tarvittava yöaikainen palvelu järjestetään asiakkaan tarvitsemalla tavalla esimerkiksi turvateknologiaa hyödyntäen. • Palvelua ei voida riittäväällä tavalla järjestää muiden kotiin annettavien palveluiden tai perhehoidon avulla esim. asiakkaan vaikean muistisairauden, runsaan ja jatkuvan avun tarpeen ja sairaanhoidollisten syiden vuoksi.
Ympäri vuorokautinen asuminen	<ul style="list-style-type: none"> • Ympäri vuorokautista palveluasumista järjestetään asiakkaalle, joka tarvitsee päivittäin vuorokaudenajasta riippumatta jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa, joiden järjestäminen kotihoitona, omaishoitona, perhehoitona tai muulla tavalla ei ole mahdollista tai asiakkaan edun mukaista (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 21 c §). • Hoidon, huolenpidon ja valvonnan tarve on toimintakyvyn kokonaisarvion perusteella jatkuvaa/säännöllistä ja tarve on ympärivuorokautista. • Asiakkaan palvelutarve huomioiden palvelua ei, esim. asiakkaan vaikean muistisairauden, runsaan ja jatkuvan avun tarpeen vuoksi, voida järjestää riittävässä laajuudessa ja asiakkaan turvallisuus huomioiden muilla tavoilla.

6.6 Asumispalvelujen maksut

Ikäntyneiden asiakasmaksutiimi

Asiakasmaksutiimistä saat ohjausta ja neuvontaa ikääntyvien palveluiden asiakasmaksuihin liittyen.

Palveluajat

ma-pe 09:00–15:00

Tuetun asumisen maksut

Asiakkaalle järjestetään palvelutarpeen arvioinnin perusteella sosiaalihuollon palveluja esim. tukipalveluja ja kotihoitoa. Asiakkaan maksut määräytyvät tarvittavien palveluiden mukaisesti (kotihoiton maksut ja tukipalvelumaksut).

Yhteisöllisen asumisen maksut

Hyvinvointialue saa periä jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta kuukausimaksun, joka määräytyy palvelupäätökseen kirjattujen palvelutuntien määrän, asiakkaan maksukyvyn ja perheen koon mukaan. Yhteisöllisessä asumisessa noudatetaan jatkuvan ja säännöllisen kotihoiton maksutaulukkoa (taulukko 6. Kotiin annettavien palvelujen asiakasmaksut). Asiakasmaksua laskettaessa huomioidaan asiakasmaksulaissa säädetyt tuloista tehtävät vähennykset (Asiakasmaksulaki 734/1992 10 e-g §).

Asiakas maksaa asumisesta palveluntuottajan ja asiakkaan välisen vuokrasopimuksen mukaisesti ja lisäksi hän valitsee palvelutarpeensa mukaisesti tukipalveluja, joiden hinnat hyvinvointialueella määräytyvät tukipalvelumaksut -taulukon mukaisesti.

Taulukko 8. Yhteisöllisen palveluasumisen tukipalvelumaksut

Koskien asumisyksiköitä: Kivitasku, Annintupa, Graanin palvelutalo, Tirrola, Ruskahovin Vanamo, Pietarinpirtti, Kuusela (Rantasalmi), Puumalan palvelukeskus, Abeli, Kehrä, Karjalankadun yksikkö (Pieksämäki). Ostopalvelupaikkojen osalta: Sopimussuhteisissa yksityisissä palvelutaloissa.	
Palvelu	Asiakasmaksut
Turvapalvelu	Turvapuhelin 35,00 €/kk , auttajäkynnit sisältyvät hintaan. Perinteisen turv puhelimen lisälaitteet 9,00 €/kpl/kk (huoneen ovihälytin, kaatumishälytin). Kodin tilannekuvaava havainnoiva sensorikonaisuus sisältäen perinteisen turv puhelimen: 70,00 €/kk Kadonnut turvapalveluiden laite laskutetaan asiakkaalta. Hinta määräytyy laitetoimittajan hinnaston ja kulujen mukaan.
Ateriapalvelu	471,00 €/kk (15,50 €/vrk) . Koko vuorokauden ateriat kattava. Mikäli asiakkaan ravitsemus tapahtuu PEG-ravitsemusletkun kautta, ja asiakas ostaa ravitsemusliuokset, asiakasmaksulaskentaan ei oteta huomioon ateriapalvelumaksua.
Kuljetuspalvelu Saattaja- ja asiointipalvelu	Palveluasumisen asiakkaille myönnetään sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain mukaista <u>kuljetuspalvelua</u> myöntämiskriteerien mukaisesti. <u>Asiointi- ja saattamispalveluja</u> ei pääsääntöisesti järjestetä. Tarvittaessa noudatetaan kotihoidon tukipalvelumaksuissa määriteltyä saattajapalvelumaksua 30,00 €/kerta .
Siivous	Siivous 25,00 €/kk Sis. siivous, siivousvälineet.
Vaatehuolto	Vaatehuolto 36,00 €/kk Sis. vaatehuolto joko yksikössä tai pesulassa toteutettuna.
Terveyspalvelumaksut	Asiakkaalta peritään terveyspalveluista asiakasmaksulainsäädännön mukaiset maksut, jos hän käy yksikön ulkopuolella esim. lääkärin tai hoitajan vastaanotolla. Lääkärin käydessä kotikäynnillä asumisyksikössä, asiakkaalta ei peritä erillistä käyntimaksua. Asiakkaan käynnistä perusterveydenhuollon vastaanotolla peritään käyntimaksu. Eri avohoidon ammattiryhmien yksilöllisestä kotikäynnistä peritään asiakasmaksulainsäädännön mukainen kotikäyntimaksu ja noudatetaan Eloisan asiakasmaksuhinnaston mukaisia taksoja.

Mikäli asiakas järjestää tukipalvelut muilla kuin hyvinvointialueen tukipalveluilla, vastaa asiakas tai hänen asioiden hoitajansa, että ne täyttävät asiakkaan palvelutarpeen ja palvelut toteutuvat asianmukaisesti ja jatkuvalla periaatteella myös esim. tukipalvelutuottajan poissaolojen aikana sekä että palvelut ovat terveysturvallisia esim. vaatehuolto, siivous ja ateriat.

Asiakasmaksujen keskeytyminen:

Asiakkailta peritään asiakasmaksu läsnäolopäiviltä. Mahdolliselta sairaalassaoloajalta ei peritä asiakasmaksua.

Etukäteen sovittujen lomien ajalta ei peritä asiakasmaksua yli 5 päivää ylittävältä ajalta. Palvelun keskeytyksestä on ilmoitettava palveluntuottajalle. Jos asiakas ei ole ilmoittanut keskeytystä ja hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovitut käynnit ovat toteutuneet täysimääräisesti, ei keskeytystä merkitä ja asiakasta laskutetaan koko kuukaudelta.

Tukipalvelumaksujen keskeytyminen:

- **Ateriamaksut** keskeytyvät heti sekä kotilomien, että sairaalassa oloajalta.
- **Siivous ja vaatehuolto** keskeytyvät yli 5 päivää ylittävältä ajalta.
- **Turvapalvelu** ei keskeydy kotilomien tai sairaalassaolon ajalta.

Taulukko 9. Yhteisöllisessä asumisessa tarvikkeiden ja palvelujen kustannusten jakautuminen

Asiakasmaksuun sisältyvät palvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaan palvelukokonaisuuden suunnittelu ja kirjaaminen yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan tavoitteineen sekä arviointi yhteistyössä asiakkaan ja mahdollisesti omaisen kanssa puoli vuosittain tai tiheämmin voinnin muuttuessa. • Hoito- ja palvelusuunnitelman mukaiset palvelut palveluntuottajan toteuttamana ja järjestämänä sisältäen kokonaisvaltaisen huolenpidon, avustamisen, ohjauksen sekä toimintakykyä edistävät ja ylläpitävät mielekkään arjen toiminnot ja sairaanhoidolliset palvelut. • Avustaminen pukeutumisessa, suuhygieniassa, hygienian hoidossa ja suihkussa tai saunassa avustaminen asukkaan tarpeiden mukaisesti sekä ihon, hiuksien ja perushoitoa edellyttävien kynsien hoito (laajat/erityisosaamista edellyttävät toimenpiteet toteuttaa esim. jalkahoitaja ja asiakas maksaa kulun). • Lääkehoidon toteuttaminen: lääkkeiden jakaminen/annosjakelun toteuttaminen, lääkkeiden antaminen valvotusti, lääkehoidon seuranta ja arvioiminen, reseptien uusiminen, lääkkeiden tilaus.
------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> Asunnon peruskalustuksena asumisyksikössä on sähkökäyttöinen hoitosänky, patja, tuoli, yöpöytä, vaatekaappi ja yleisvalaistus. Apuvälineet: Alueellisen apuvälineyksikön kautta, kun apuvälineasetuksen (1363/2011) 20 1 - 2 §:ien mukaiset edellytykset täyttyvät. Apuvälineratkaisu tehdään julkisen terveydenhuollon apuvälinealan asiantuntijan tekemän arvion ja toteaman tarpeen perusteella. Ensiaputarvikkeet. Muutoin haava- ym. hoitotarvikkeet haetaan asiakkaalle ilmaisjakeluna aina, kun siihen oikeuttavat kriteerit täyttyvät. Jos kriteerit eivät täyty, asiakas maksaa tarvikkeet. Kertakäyttöiset hoito- ja hygieniatarvikkeet (esim. ruokaliinat, pesulaput, kertakäyttöiset suojat, vuodesuojat, hoitokäsineet, wc-paperit). Lääkärin kotikäynti, jonka toimintayksikkö on järjestänyt.
Asiakkaan itse kustannettavat tarvikkeet ja palvelut	<ul style="list-style-type: none"> Lääkkeet ja muut siihen rinnastettavat tuotteet Asiakkaalta peritään terveystulot asiakasmaksulainsäädännön mukaiset maksut, jos hän käy asumisyksikön ulkopuolella esim. lääkärin tai hoitajan vastaanotolla. Lääkärin tehdessä kotikäynnin asumisyksikköön asiakkaalta ei peritä erillistä käyntimaksua. Omat henkilökohtaiset hygieniatarvikkeet Vaatteet, vuodevaatteet sekä peitot ja tyyny Tukipalveluita asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti erillisen yhteisöllisen tukipalvelumaksut- hinnaston mukaisesti Hammasproteesit, hammaslääkärikulut, kuulokojeet, silmälasit tai muu henkilökohtainen apuväline tai näkemistä helpottava apuväline (suurentavat näytöt, pöytäsuurennuslasit yms.) tai turvallisuutta lisäävä tuote; esim. lonkkahousut Itse järjestetyt fysioterapeutin tai hierojan käynnit

Yhteisöllisen asumisen asiakasmaksua määritettäessä huomioitavat tulot:

- jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut tulot ennakonpidätyksen ja ennakonkannon jälkeen tulon hankkimisesta aiheutuneilla kustannuksilla vähennettynä

- verosta vapaat tulot
- laskennallinen metsätulo
- jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut apurahat ja tunnustuspalkinto otetaan tuloina huomioon siltä osin kuin ne säädetään veronalaiseksi tuloksi tuloverolain 82 §:n 2 momentissa.

Jos asiakkaan tai hänen puolisonsa tulot vaihtelevat, kuukausitulona otetaan huomioon viimeksi kuluneiden 12 kuukauden keskimääräinen kuukausitulo. Jos maksu määräytyy asiakkaan ja tämän puolison yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella, kuukausitulona otetaan lisäksi huomioon puolison vastaavat tulot.

Tulona ei oteta huomioon:

- tuloverolain 92 §:ssä tarkoitettuja verovapaita sosiaalietuuksia
- lukuun ottamatta elatustukea ja eläkettä saavan hoitotukea
- veteraanien etuuksia (ylimääräinen rintamalisä ja veteraanilisä)

Tuloista tehtävät vähennykset yhteisöllisessä asumisessa:

- asiakkaan suoritettavaksi vahvistettu elatusapu sekä hänen tosiasiallisista perhesuhteistaan johtuvat muut vastaavat kustannukset
- elatusapua ei vähennetä, jos elatusavun saajana on asiakkaan aviopuoliso, jonka kanssa asiakas on elänyt yhteistaloudessa välittömästi ennen asumispalvelun alkamista
- avopuolisoiden yhteistalouden purkamisessa annetussa laissa tarkoitettu hyvitys
- kiinteistön luovutuksen yhteydessä määräajaksi tai elinkaudeksi pidätetty etuus, joka hänen on suoritettava rahana
- edunvalvojan palkkion perusmaksu (myös edunvalvontavaltuutetun palkkio enintään em. perusmaksun suuruisena)

Jos maksu määräytyy asiakkaan ja tämän puolison yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella, vähennyksenä otetaan lisäksi huomioon puolison vastaavat yllä olevat vähennykset.

Lisäksi asiakkaan kuukausituloista vähennetään todelliset asumismenot ennen yhteisölliseen asumiseen siirtymistä, kuitenkin enintään:

- omistusasunnosta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut viimeisten kuuden kuukauden ajalta (asiakkaan osuus esimerkiksi kiinteistöverosta ja tontin vuokrasta tai asunto-osakkeen hoitovastikkeesta, lämmityskuluista, pakollisesta kotivakuutuksesta ja vesimaksusta)
- vuokra-asunnon vuokra ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) 52 §:ssä tarkoitetulta vuokralaisen irtisanomisajalta (asiakkaan osuus esimerkiksi lämmityskuluista, pakollisesta kotivakuutuksesta ja vesimaksusta)
- asumisoikeusasunnon asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) 16 §:ssä tarkoitettu käyttövastike ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut kolmelta kuukaudelta (asiakkaan osuus esimerkiksi lämmityskuluista, pakollisesta kotivakuutuksesta ja vesimaksusta)

Sotilasvammalain (404/1948) 6 ja 6 b §:ien mukaan palveluasumisessa hoiva ja hoito sekä ateria- ja tukipalvelut ovat maksuttomia ennen vuotta 1991 asepalveluksessa tai YK-tehtävissä vammautuneille tai sairastuneille sotilasinvalidille, joiden em. lain mukainen haitta-aste on vähintään 20 % sekä sotainvalidille, jotka ovat vuosien 1939–1945 sotien johdosta vahingoittuneet tai sairastuneet ja joiden haitta-aste on vähintään 10 %. Rintamaveteraanien kuntoutuksesta säädetyn lain 12 a §:n mukaan vastaavat palvelut ovat maksuttomia rintamatunnuksen omaaville veteraaneille.

Asiakailta peritään asiakasmaksu läsnäolopäiviltä. Mahdolliselta sairaalassaolojaksolta ei peritä asiakasmaksua. Etukäteen sovittujen lomien ajalta ei peritä asiakasmaksua yli 5 päivää ylittävältä ajalta (Asiakasmaksulaki 10 k §).

Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen asumisen ja perhehoidon maksut

Pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen on kyseessä silloin, jos palvelun arvioidaan sen alkamisesta lukien kestävän tai jos palvelu on tosiasiallisesti kestänyt vähintään kolme kuukautta. (Asiakasmaksulaki 7 b §)

Vanhuspalvelulain 14 §:n mukaan iäkkäille avio- ja avopuolisoille on järjestettävä mahdollisuus asua yhdessä. Mikäli ympärivuorokautiseen palveluasumiseen hyväksytyn asiakkaan puoliso haluaa muuttaa samaan yksikköön, tehdään molemmille oma vuokrasopimus (= puolet vuokrasta). Mukana muuttavalle puolisolalle palvelumaksu määritellään hänen palvelutarpeen mukaisesti. Hyvinvointialueen yksiköissä noudatetaan hyvinvointialueella määritellyjä asiakasmaksuja. Yksityisen palveluntuottajan toimintayksikköön voidaan myöntää palvelutarpeen mukaisesti palveluseteli, mikäli palveluntuottaja on hyväksytty palvelusetelituottajaksi.

Kuukausimaksu saa olla enintään 85 prosenttia asiakkaan kuukausituloista, joista on tehty asiakasmaksulaisissa säädetty vähennykset. Jos asiakas on välittömästi ennen pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avoliitossa ja hänen

tulonsa ovat suuremmat kuin puolison tulot, maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella. Tällöin maksu saa olla enintään 42,5 prosenttia puolisojen yhteenlasketuista kuukausituloista, joista on tehty laissa tarkoitetut vähennykset.

Jos puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella määräytyvä maksu muodostuisi suuremmaksi kuin asiakkaan kuukausituloilla tarkoitetulla tavalla määräytyvä maksu, maksuksi määräytyy asiakkaalle edullisempi vaihtoehto. Jos kumpikin puolisoista on pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa tai pitkäaikaisessa perhehoidossa, maksu määräytyy asiakkaan kuukausitulojen perusteella (Asiakasmaksulaki 7 c §, 10 b-d §).

Asiakailta peritään asiakasmaksu läsnäolopäiviltä. Mahdollisen sairaalajakson ajalta ei peritä asiakasmaksua. Etukäteen sovittujen lomien ajalta ei peritä asiakasmaksua yli 5 päivää ylittävältä ajalta (Asiakasmaksulaki 734/1992 10 k §).

Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakasmaksua määritettäessä huomioitavat tulot:

- jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut tulot ennakonpidätyksen ja ennakonkannon jälkeen tulonhankkimisesta aiheutuneilla kustannuksilla vähennettynä
- verosta vapaat tulot
- laskennallinen metsätulo
- jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut apurahat ja tunnustuspalkinto otetaan tuloina huomioon siltä osin kuin ne säädetään veronalaiseksi tuloksi tuloverolain 82 §:n 2 momentissa.

Jos asiakkaan tai hänen puolisonsa tulot vaihtelevat, kuukausitulona otetaan huomioon viimeksi kuluneiden 12 kuukauden keskimääräinen kuukausitulo. Jos maksu määräytyy asiakkaan ja tämän puolison yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella, kuukausitulona otetaan lisäksi huomioon puolison vastaavat tulot.

Tulona ei oteta huomioon:

- lapsen elatuksesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua lapsen elatusapua
- tuloverolain 92 §:ssä tarkoitettuja verovapaita sosiaalietuuksia
- lukuun ottamatta vammaistukea ja eläkettä saavan hoitotukea
- veteraanien etuuksia (ylimääräinen rintamalisä ja veteraanilisä)

Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa:

- asiakkaan suoritettavaksi vahvistettu elatusapu sekä hänen tosiasiallisista perhesuhteistaan johtuvat muut vastaavat kustannukset
- elatusapua ei vähennetä, jos elatusavun saajana on asiakkaan aviopuoliso, jonka kanssa asiakas on elänyt yhteistaloudessa välittömästi ennen asumispalvelun alkamista
- avopuolisoiden yhteistalouden purkamisessa annetussa laissa tarkoitettu hyvitys
- kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai elinkaudeksi pidätetty etuus, joka hänen on suoritettava rahana
- edunvalvojan palkkion perusmaksu (myös edunvalvontavaltuutetun palkkio enintään em. perusmaksun suuruisena)

Jos maksu määräytyy asiakkaan ja tämän puolison yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella, vähennyksenä otetaan lisäksi huomioon puolison vastaavat yllä olevat vähennykset.

Lisäksi asiakkaan kuukausituloista vähennetään todelliset asumismenot ennen pitkäaikaiseen ympärivuorokautiseen palveluasumiseen siirtymistä, kuitenkin enintään:

- omistusasunnosta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut viimeisten kuuden kuukauden ajalta (asiakkaan osuus esimerkiksi kiinteistöverosta ja tontin vuokrasta tai asunto-osakkeen hoitovastikkeesta, lämmityskuluista, pakollisesta kotivakuutuksesta ja vesimaksusta)
- vuokra-asunnon vuokra ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) 52 §:ssä tarkoitetulta vuokralaisen irtisanomisajalta (asiakkaan osuus esimerkiksi lämmityskuluista, pakollisesta kotivakuutuksesta ja vesimaksusta)
- asumisoikeusasunnon asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) 16 §:ssä tarkoitettu käyttövastike ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut kolmelta kuukaudelta (asiakkaan osuus esimerkiksi lämmityskuluista, pakollisesta kotivakuutuksesta ja vesimaksusta)

Lisäksi tuloista vähennetään:

- kohtuulliset asumismenot, joita asiakkaalle pitkäaikaisesta ympärivuorokautisesta palveluasumisesta aiheutuu (vuokra vähennettynä asumistuella)
- terveydenhuollon ammattihenkilön määräämien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset, joihin asiakas on oikeutettu saamaan korvausta sairausvakuutuslain nojalla. Lääkekustannukset vähennetään asiakkaan tai hänen edustajansa antaman selvityksen perusteella maksun määräämisen perusteena olevista tuloista asiakkaalle aiheutuvien lääkekustannusten mukaan, kuitenkin enintään sairausvakuutuslain 5 luvun 8 §:ssä tarkoitettun vuosiomavastuun suuruisena.

- muiden kuin sairausvakuutuslain mukaan korvattavien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset vähennetään asiakkaan tai hänen edustajansa hakemuksesta siltä osin kuin lääkemääräyksen tehnyt terveydenhuollon ammattihenkilö on arvioinut ne asiakkaan terveydelle tarpeellisiksi.

Sotilasvammalain 6 b § mukaan palveluasumisessa hoiva- ja hoitopalvelut sekä ateria- ja tukipalvelut ovat maksuttomia ennen vuotta 1991 asepalveluksessa tai YK-tehtävissä vammautuneille tai sairastuneille sotilasinvalidille, joiden em. lain mukainen haitta-aste on vähintään 20 % sekä sotainvalidille, jotka ovat vuosien 1939–1945 sotien johdosta vahingoittuneet tai sairastuneet, ja joiden haitta-aste on vähintään 10 %. Rintamaveteraanien kuntoutuksesta säädetyn lain 12 a §:n mukaan vastaavat palvelut ovat maksuttomia rintamatunnuksen omaaville veteraaneille.

Hyvinvointialueen on maksua määrätessään huolehdittava siitä, että asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön jää käyttövara. Pitkäaikaisen perhehoidon ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkaalle tulee jäädä **167,00 euron kuukausittainen käyttövara** vuonna 2023.

Taulukko 10. Pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa tarvikkeiden ja palvelujen kustannusten jakautuminen

Asiakasmaksuun sisältyvät palvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaan palvelukokonaisuuden suunnittelu ja kirjaaminen yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan tavoitteinen ja toimintamenetelmien sekä arviointi yhteistyössä asiakkaan ja mahdollisuuksien mukaan omaisen kanssa puolivuositain tai voinnin muuttuessa. • Hoito- ja palvelusuunnitelman mukaiset palvelut palveluntuottajan toteuttamana ja järjestämänä sisältäen kokonaisvaltaisen huolenpidon, avustamisen, ohjauksen sekä toimintakykyä edistävät ja ylläpitävät mielekkään arjen toiminnot ja sairaanhoidolliset palvelut. • Avustaminen pukeutumisessa, suuhygieniassa, suihkussa tai saunassa avustaminen asukkaan tarpeiden mukaisesti sekä ihon, hiuksien ja perushoidollisten kynsien hoito (laajat/erityisosaamista edellyttävät toimenpiteet toteuttaa esim. jalkahoitaja ja asiakas maksaa kulun). • Lääkehoidon toteuttaminen: lääkkeiden jakaminen/annosjakelun toteuttaminen, lääkkeiden antaminen valvotusti, lääkehoidon seuranta ja arvioiminen, reseptien uusiminen, lääkkeiden tilaus. • Asunnon peruskalustuksena asumisyksikössä on sähkökäyttöinen hoitosänky patjoineen, yöpöytä, vaatekaappi, tuoli, ikkunaverhot ja yleisvalaistus. • Apuvälineet: Alueellisen apuvälineyksikön kautta, kun apuvälineasetuksen 1 -2 §:ien edellytykset täyttyvät. Apuvälineratkaisu tehdään julkisen
------------------------------------	--

	<p>terveydenhuollon apuvälinealan asiantuntijan tekemän arvion ja toteaman tarpeen perusteella.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ensiaputarvikkeet. Muutoin haava- ym. hoitotarvikkeet haetaan asiakkaalle ilmaisjakeluna aina, kun siihen oikeuttavat kriteerit täyttyvät. Jos kriteerit eivät täyty, asiakas maksaa tarvikkeet. • Kertakäyttöiset hoito- ja hygieniatarvikkeet (esim. ruokaliinat, pesulaput, kertakäyttöiset suojat, vuodesuojat, hoitokäsineet, wc-paperit) • Siivous ja siihen käytettävät tarvikkeet ja välineet • Turvapalvelut • Perusvaatehuolto, pesulapalvelut tai pyykkihuolto yksikön toimesta ja pesulan kautta hankittavat hygieniahaalarit. Vaatteiden tulee olla päivittäistä kulutusta ja peruspesua (60 astetta) kestäviä. • Asiointi- ja saattamispalveluja ei pääsääntöisesti järjestetä. • Kaikki vuorokauden ateriat, joiden tulee noudattaa ikääntyneiden ravitsemussuosituksia ja huomioida ruoka-aineallergiat. Ruoan sisältö ja listat on oltava nähtävillä.
Asiakkaan itse kustannettavat tarvikkeet ja palvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Lääkkeet ja niihin rinnastettavat tuotteet. • Terveyspalveluista ja avohoidon ammattiryhmien yksilöllisistä kotikäynneistä peritään asiakasmaksulainsäädännön mukaiset maksut. • Perusterveydenhuollon vastaanotolla tai palveluasumisen yksikössä sen asukkaille erikseen järjestetyllä vastaanotolla (kotikäynti) peritään käyntimaksu. • Henkilökohtaiset hygieniatarvikkeet, kampaaja, jalkahoitaja • Haavahoitotuotteet, ellei hoitotarvikejakelun kriteerit täyty. • Vaatteet, lonkkahousut, vuodevaatteet sekä peitot ja tyyny • Vuokra erillisen vuokrasopimuksen perusteella • Muut henkilökohtaiset päivittäiset menot • Kuljetukset; asukkaille voidaan hakea keskitetystä asiakasohjauksesta sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua.

	<ul style="list-style-type: none"> • Hammasproteesit, hammaslääkärikulut, kuulokojeet, silmälasit tai muu henkilökohtainen apuväline (esim. näkemistä helpottavat välineet). • Itse järjestetyt fysioterapeutin tai hierojan käynnit • Vaatepaketti: Koskee niitä yksiköitä ja asiakkaita, joilla on ollut vaatepaketti. Kulut katetaan asiakkaan käyttövaroista. Sen vaatteet koostuvat pesulan vuokravaatteista, kuten alusvaatteet, collegekerrastot, liinavaatteet, pyyhkeet, peitot, tyyny. Paketti ei sisällä ulkovaatteita tai kenkiä. Vaatepaketin hinta on 50,00 €/kk.
--	--

Pitkäaikaisen laitoshoidon maksu

Kuukausimaksu saa olla enintään 85 prosenttia asiakkaan kuukausituloista, joista on tehty asiakasmaksulaissa säädetty vähennykset. Jos asiakas on välittömästi ennen pitkäaikaisen laitoshoidon alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitossa ja hänen tulonsa ovat suuremmat kuin puolison tulot, maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella. Tällöin maksu saa olla enintään 42,5 prosenttia puolisojen yhteenlasketuista kuukausituloista, joista on tehty laissa tarkoitetut vähennykset.

Jos puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella määräytyvä maksu muodostuisi suuremmaksi kuin asiakkaan kuukausituloilla tarkoitettulla tavalla määräytyvä maksu, maksuksi määräytyy asiakkaalle edullisempi vaihtoehto. Jos kumpikin puolisoista on pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa tai laitoshoidossa, maksu määräytyy asiakkaan kuukausitulojen perusteella (Asiakasmaksulaki 734/1992 7 c §, 10 b-d §).

Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksua määritettäessä huomioitavat tulot:

- jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut tulot ennakonpidätyksen ja ennakonkannon jälkeen tulon hankkimisesta aiheutuneilla kustannuksilla vähennettynä
- verosta vapaat tulot
- laskennallinen metsä tulo
- jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut apurahat ja tunnustuspalkinto otetaan tuloina huomioon siltä osin kuin ne säädetään veronalaiseksi tuloksi tuloverolain 82 §:n 2 momentissa.

Jos asiakkaan tai hänen puolisonsa tulot vaihtelevat, kuukausitulona otetaan huomioon viimeksi kuluneiden 12 kuukauden keskimääräinen kuukausitulo. Jos maksu määräytyy asiakkaan ja tämän puolison yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella, kuukausitulona otetaan lisäksi huomioon puolison vastaavat tulot.

Tulona ei oteta huomioon:

- lapsen elatuksesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua lapsen elatusapua
- tuloverolain 92 §:ssä tarkoitettuja verovapaita sosiaalietuuksia
- lukuun ottamatta vammaistukea ja eläkettä saavan hoitotukea
- veteraanien etuuksia (ylimääräinen rintamalisä ja veteraanilisä)

Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa laitoshoidossa:

- asiakkaan suoritettavaksi vahvistettu elatusapu sekä hänen tosiasiallisista perhesuhteistaan johtuvat muut vastaavat kustannukset
- elatusapua ei vähennetä, jos elatusavun saajana on asiakkaan aviopuoliso, jonka kanssa asiakas on elänyt yhteistaloudessa välittömästi ennen asumispalvelun alkamista
- avopuolisoiden yhteistalouden purkamisessa annetussa laissa tarkoitettu hyvitys
- kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai elinkaudeksi pidätetty etuus, joka hänen on suoritettava rahana
- edunvalvojan palkkion perusmaksu (myös edunvalvontavaltuutetun palkkio enintään em. perusmaksun suuruisena)

Jos maksu määräytyy asiakkaan ja tämän puolison yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella, vähennyksenä otetaan lisäksi huomioon puolison vastaavat ylläolevat vähennykset.

Lisäksi asiakkaan kuukausituloista vähennetään todelliset asumismenot ennen pitkäaikaiseen laitoshoittoon siirtymistä, kuitenkin enintään:

- omistusasunnosta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut viimeisten kuuden kuukauden ajalta (asiakkaan osuus esimerkiksi kiinteistöverosta ja tontin vuokrasta tai asunto-osakkeen hoitovastikkeesta, lämmityskuluista, pakollisesta kotivakuutuksesta ja vesimaksusta)
- vuokra-asunnon vuokra ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut asuinhuoneiston vuokruksesta annetun lain (481/1995) 52 §:ssä tarkoitetulta vuokralaisen irtisanomisajalta (asiakkaan osuus esimerkiksi lämmityskuluista, pakollisesta kotivakuutuksesta ja vesimaksusta)
- asumisoikeusasunnon asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) 16 §:ssä tarkoitettu käyttövastike ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut kolmelta kuukaudelta (asiakkaan osuus esimerkiksi lämmityskuluista, pakollisesta kotivakuutuksesta ja vesimaksusta)

Hyvinvointialueen on maksua määrätessään huolehdittava siitä, että pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön tulee jäädä **112,00 euron kuukausittainen käyttövara** vuonna 2023.

7 Geriatriset osastopalvelut

Ikääntyneiden palvelujen Geriatriset osastot ovat perusterveydenhuollon laitoshoitoyksiköitä. Yksikössä hoidetaan perusterveydenhuollon potilaita, jotka eivät ole voineet kotiutua erikoissairaanhoidon osastoilta suoraan kotiin vaan tarvitsevat perusterveydenhuollon sairaanhoidollisia palveluita tai arviointia ja geriatria kuntoutusta. Osastopalveluissa voidaan järjestää myös arviointijaksoja kotona asuville asiakkaille.

7.1 Geriatrinen arviointi- ja jaksohoito

Geriatriset osastopalvelut -kokonaisuus koostuu sosiaalihuoltolain mukaisesta lyhytaikaisesta palveluasumisesta eli jaksohoidosta, geriatrisista jatkohoito-osastoista sekä terveydenhuoltolain alaisesta laitoshoidosta. Geriatriset jatkohoito-osastot ovat tarkoitettu potilaille, jotka eivät ole voineet kotiutua erikoissairaanhoidosta suoraan omaan kotiin vaan he tarvitsevat vielä geriatria kuntoutusta. Jatkohoidon tarpeen määrittää lääkäri.

Sosiaalihuoltolain mukainen lyhytaikainen palveluasuminen on jaksohoitoa, jota toteutetaan omaishoidon vapaan mahdollistamiseksi tai arviointijaksoina. Omaishoidon vapaa toteutetaan ympärivuorokautisessa asumisessa, mikäli sitä ei ole mahdollista toteuttaa perhehoitokodissa tai kiertävän perhehoitajan tuottamana palveluna asiakkaan omassa kodissa. Arviointijaksot järjestetään erillisissä palveluasumisen yksiköissä. Arviointijakso on tarkoitettu ikääntyneille, joiden toimintakyky on heikentynyt esimerkiksi sairaalahoidon päätyttyä. Arviointijakson tavoitteena on kokonaisvaltainen ja monialainen arviointi palvelutarpeen kartoittamiseksi. Tavoitteena on mahdollistaa asiakkaan palaaminen omaan kotiin tai kevyempään palveluasumiseen.

Geriatriset jatkohoito-osastot ovat perusterveydenhuollon laitoshoitoyksiköitä. Yksikössä hoidetaan perusterveydenhuollon potilaita, jotka eivät ole voineet kotiutua erikoissairaanhoidon osastolta suoraan kotiin vaan tarvitsevat perusterveydenhuollon sairaanhoidollisia palveluita ja kuntoutusta. Geriatrisessa osastopalveluissa voidaan järjestää myös geriatria arviointijaksoja.

7.2 Geriatristen osastonpalvelujen myöntämisperusteet

Sosiaalihuoltolain mukaiseen lyhytaikaiseen palveluasumiseen tai arviointijaksolle sijoittamisen tekee palveluohjaustiimin SAS -palveluohjaaja. (SAS= sunnittele, arvioi ja sijoita). Arviointijaksot on tarkoitettu ikääntyneille, joiden toimintakyky on heikentynyt esimerkiksi sairaalahoidon päätyttyä. Jakson tavoitteena on kokonaisvaltainen ja monialainen arviointi palvelutarpeen kartoittamiseksi. Omaishoidon vapaan jaksoille varauksen tekee omaishoidon omatyöntekijä. Omaishoidon vapaa toteutetaan ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, mikäli omahoidettava tarvitsee ympärivuorokautista hoitoa eikä omaishoidon vapaata voida toteuttaa perhehoidossa tai kiertävän perhehoitajan toimesta omaishoidettavan omassa kodissa.

7.3 Geriatrien osastopalvelujen maksut

Ikääntyneiden asiakasmaksutiimi

Asiakasmaksutiimistä saat ohjausta ja neuvontaa ikääntyvien palveluiden asiakasmaksuihin liittyen.

Palveluajat

ma-pe 09:00–15:00

Taulukko 11. Lyhytaikaisen sosiaalihoitolainmukaisen palveluasumisen ja lyhytaikaisen laitoshoidon maksut

Lyhytaikainen sosiaalihoitolain mukainen palveluasuminen	<ul style="list-style-type: none"> • 36,50 €/hoitopäivä. Maksu ei kerrytä maksukattoa • Päivähoidolla tarkoitetaan enintään kahdeksan tuntia kerrallaan kestävää palvelua, josta peritään 18,00 €/päivä. Yöhoidolla tarkoitetaan kello 18 ja kello 10 välillä toteutettavaa palvelua, josta peritään 22,00 €/yö. • Päivä- tai yöhoidon ylittäessä sille asetetut aikarajat, asiakasmaksu peritään kokonaisen hoitopäivän mukaisesti. • Omaishoitajan vapaapäivien aikana toteutettavasta hoidosta peritään asiakasmaksulainsäädännön määräämä maksu 11,60 €/vrk. Rintamatunnuksen omaavalta veteraanilta omaishoitajan vapaan aikaisesta hoidosta ei peritä asiakasmaksua.
Lyhytaikainen laitoshoido	<ul style="list-style-type: none"> • 46,90 €/hoitopäivä. Kerryttää maksukattoa, jonka jälkeen hoitopäivän maksu on 22,80 €/vrk. • Päivähoidolla tarkoitetaan enintään kahdeksan tuntia kerrallaan kestävää palvelua, josta peritään 18,00 €/päivä.

	<p>Yöhoidolla tarkoitetaan kello 18 ja kello 10 välillä toteutettavaa palvelua, josta peritään 22,80 €/yö.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Päivä- tai yöhoidon ylittäessä sille asetetut aikarajat, asiakasmaksu peritään kokonaisen hoitopäivän mukaisesti. Päivä- tai yöhoito eivät kerrytä maksukattoa. • Omaishoitajan vapaapäivien aikana toteutettavasta hoidosta peritään asiakasmaksulainsäädännön määräämä maksu 11,60 €/vrk. Rintamatunnuksen omaavalta veteraanilta omaishoitajan vapaan aikaisesta hoidosta ei peritä asiakasmaksua.
--	---

8 Asiakasmaksujen huojennus

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävistä asiakasmaksuista määrätään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) ja -asetuksessa (912/1992). Asiakasmaksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä säädetään asiakasmaksulain 11 §:ssä, jonka mukaan sosiaalihoitoon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukykyyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin

- kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä
- tai henkilön lakisäateisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen on oltava ensisijaista toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitettuun toimeentulotukeen nähden. Asiakasmaksun alentamisen ja perimättä jättämisen tarkoituksena ei ole estää toimeentulotuen hakemista tai myöntämistä ennen maksun alentamista ja perimättä jättämistä koskevan asian ratkaisemista.

Myös tulosidonnaisten palvelusetelien arvoa on mahdollista tarvittaessa korottaa (Palvelusetelilaki 8 §).

Etelä-Savon hyvinvointialueen ikääntyneiden palvelujen asiakasmaksutiimissä tehdään maksupäätökset tasasuuruista ja tulosidonnaisista sosiaalihoitoon palvelujen asiakasmaksuista. Asiakkaan tulot ja menot määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksusta annetun lain 734/1992 (jäljempänä asiakasmaksulaki) ja asiakasmaksuasetuksen 912/1992 mukaisesti, joiden mukaan asiakasmaksut määräytyvät.

8.1 Maksuhojennuksen hakeminen ja päätös

Asiakasmaksulain mukaan asiakkaalle on annettava tietoa asiakasmaksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä. Tieto on annettava ennen ensimmäistä palvelutapahtumaa tai sen yhteydessä. Jos tiedon antaminen ei ole mahdollista ennen palvelutapahtumaa tai sen yhteydessä, sen voi antaa myöhemmin, kuitenkin viimeistään maksua perittäessä. Tietoa annettaessa asiakkaalle on annettava sen tahon nimi ja yhteystiedot, jolta asiakas voi tarvittaessa pyytää lisätietoja.

Etelä-Savon hyvinvointialueella maksuhojennuksen mahdollisuudesta tiedotetaan asiakasmaksupäätöksissä. Maksuhojennuksesta tehdään aina kirjallinen päätös, jossa on oikaisuvaatimusohjeet.

Sosiaalihuollon asiakasmaksun alentamista ja perimättä jättämistä voi hakea alla olevan taulukon mukaisesti:

Asiakasmaksu	Voidaanko alentaa tai jättää perimättä
Kotiin annettavien palvelujen maksut ja etäpalvelun maksut	Kyllä
Pitkäaikaisen asumispalvelun maksut (tuettu asuminen, yhteisöllinen asuminen, ympärivuorokautinen palveluasuminen)	Kyllä
Pitkäaikainen laitoshoido	Kyllä
Pitkäaikainen perhehoito	Kyllä
Kuntouttava päivätoiminta	Kyllä
Tukipalvelut (turvapalvelut, kauppapalvelu,hygieniapalvelu asiointipalvelu)	Kyllä
Ateriapalvelut	Ei
Lyhytaikainen sosiaalihuoltolain palveluasuminen	Kyllä
Lyhytaikainen sosiaalihuoltolain laitoshoido (tasamaksu)	Kyllä
Lyhytaikainen perhehoito (tasamaksu)	Kyllä

Terveystieteiden tasasuuruiset maksut/ tilapäinen kotisairaanhoido	Ei
---	----

Maksuhojennuksen hakeminen

Maksujen alentamista tai perimättä jättämistä koskevan valmistelun perustana on asiakkaan, hänen huoltajansa, edustajansa tai hänen edunvalvojansa kirjallinen hakemus. Hakemiseen suositellaan käytettäväksi Etelä-Savon hyvinvointialueen ikäntyneiden palvelujen maksuhojennushakemusta, jonka saa tulostettua hyvinvointialueen verkkosivuilta. Hakemuslomakkeen saa myös palvelua tuottavasta toimintayksiköstä, asiakasohjauksesta tai asiakasmaksutiimistä.

Hakemus voi olla myös vapaamuotoinen, mutta sen tulee sisältää kaikki alla mainittavat tiedot liitteineen.

Hakemuksessa tulee mainita, mille ajalle tai mistä lähtien ja millä perusteilla (menot/tulot) maksuhojennusta haetaan ja mitä palvelua hakemus koskee. Hakemuksessa tulee myös perustella millä tavoin asiakasmaksu vaarantaa asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai elatusvelvollisuuden toteuttamista. Puutteellinen hakemus viivästyttää asian käsittelyä tai johtaa kielteiseen päätökseen.

Hakemuksessa otetaan huomioon hakijan ja hänen puolisonsa kaikki tulot ja varallisuus. Pitkäaikaisen asumispalvelun, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksuun hojennusta haettaessa ei tarvitse toimittaa puolison tietoja, ellei haeta maksuhojennusta erityisesti kotona asuvan puolison toimeentulon turvaamiseksi.

Hakemuksen liitteeksi tulee toimittaa hakijan ja hänen puolisonsa (katso poikkeus edellä):

- viimeksi vahvistettu verotuspäätös
- kuluvan vuoden esitetyt veroilmoitukset
- tulo- ja menotositteet (kuitit, laskujen kopiot), joihin hakemuksessa vedotaan
- asiakkaan ja mahdollisen puolison kaikkien pankkitilien tilioitteet tapahtumatietoineen ja saldoineen kahden kuukauden ajalta ennen hakemuksen jättöpäivää
- velkajärjestelyssä olevalta kopio maksuohjelmasta
- muut selvitykset ja asiakirjat, joihin hakemuksessa vedotaan

Asiakkaan tai hänen laillisen edustajansa on annettava viranomaiselle kaikki ne tiedot, joita viranomainen tarvitsee maksuhojennuksen tarpeen arvioimiseksi (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812 20§). Hakemus on allekirjoitettava.

Maksuhuojennuksien päätöksenteko

Maksuhuojennusta koskeva arviointi tehdään yksilöllisesti asiakkaan ja perheen kokonaistaloudellisen tilanteen pohjalta. Asiakkaan jo maksamia asiakasmaksuja eikä vainajan jälkeen jääneitä laskuja huojenneta. Maksuhuojennus myönnetään aikaisintaan hakemuksen jättämiskuukauden alusta alkaen, ei takautuvasti. Maksuhuojennus tulee tapauskohtaisesti erityisesti harkittavaksi silloin, kun määrätty maksu johtaisi siihen, että henkilön edellytykset saada toimeentulotukea täytyisi.

Maksuhuojennus myönnetään aina määräajaksi, enintään asiakasmaksujen tai asiakasmaksujen perusteena olevien tulojen/vähennysten seuraavaan tarkistusajankohtaan saakka. Mikäli asiakkaan tai perheen palvelutarve muuttuu tai kokonaistaloudellisessa tilanteessa tapahtuu muutoksia päätöksen voimassaoloaikana, tulee siitä ilmoittaa asiakasmaksutiimiin. Hyvinvointialueella on oikeus periä asiakasmaksut takautuvasti, mikäli maksun määräämistä koskeva päätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin. Maksu oikaistaan takautuvasti enintään vuoden ajalta (Asiakasmaksulaki 10 j §).

Maksuhuojennuksesta tehdään aina kirjallinen päätös, jossa on oikaisuvaatimusohjeet.

8.2 Huomioitavat tulot ja menot

Maksuhuojennusta koskevan päätöksen pohjaksi laaditaan aina huojennuslaskelma, josta ilmenee asiakkaan maksukyky.

Huomioitavat tulot

- palkka-, yrittäjä ja eläketulot
- Kelan tai vakuutusyhtiöiden maksamat etuudet; sairauspäiväraha, vanhempainetuudet, työttömyysetuudet, asumistuki, hoitotuki
- Toimeentulotuki huomioidaan tulona siltä osin kuin se on myönnetty samoihin menoihin kuin maksuhuojennushakemuksessa vedotaan
- pääomatulot
- korko- ja osinkotulot
- kaikkien lasten lapsilisät ja eläkkeet
- kaikkien lasten elatustuet/ elatusavut
- omaishoidon tuki

- Käytettävissä olevat varat kuten säästöt, arvopaperit ja muu helposti realisoitavissa oleva varallisuus otetaan huomioon laskelmassa (esimerkiksi osakkeet, sijoitusvakuutukset ja sijoitusrahastot, jotka ovat realisoitavissa heti)

Tuloista huomioidaan laskelmaan verotuksen jälkeen käytettävissä oleva nettotulo. Mikäli tulot ovat ulosoton kohteena, niistä otetaan huomioon vain ulosoton jälkeen tosiasiaassa käytettävissä oleva osuus. Jos etuuden maksaja, esim. Kela, kuittaa hakijalle maksettavasta etuudesta liikaa maksettavia eriä hakijan käytettävissä olevana tulona huomioidaan todellisuudessa maksettu osa.

Huomioitavat menot

Asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen hakemuksen liitteeksi tulee toimittaa menoista tositteet:

- vuokra/hoitovastike tai omakotitalon vastaavat kustannukset
- sähkö
- vesimaksu
- asuntoon kohdistuva taloyhtiön perimä rahoitusvastike voidaan hyväksyä kuukausittaiseksi menoksi silloin, kun asiakas asuu kyseisessä asunnossa ja rahoitusvastike kohdistuu asunnon pakolliseen taloyhtiön hyväksymään peruskorjaukseen
- kotihoidossa ja yhteisöllisessä asumisessa huomioidaan ateriapalvelujen kustannukset siltä osin kuin ne ylittävät toimeentulotuen perusosan ravintomenojen ns. laskennallisen omavastuuosuuden, joka on 49 % perusosasta. Yksityisestä ateriapalvelusta voidaan antaa maksunalennusta kustannuksista aiheutuneiden tositteiden perusteella, maksunalennukseen huomioidaan kuitenkin enintään sama määrä kuin kunnallisesta palvelusta. Ateriapalvelun tulee olla välttämätön asiakkaan kotona asumisen tukemiseksi.
- edunvalvonnan palkkio yleisen taksan mukaisesti
- elatusapu
- ulosmittaus: Liitteeksi tulee toimittaa ulosottoviraston ulosottopäätös, koonti velallisen ulosottoasioista. Liitteestä tulee ilmetä ulosmitattava summa, mistä tulosta se ulosmitataan, ulosoton alkamis- ja loppumispäivä.
- perintätoimiston tms. tahon kanssa tehty maksujärjestely maksamattomiin laskuihin. Esitettävä liitteenä maksusuunnitelma, miten paljon maksamattomia laskuja lyhennetään kuukausittain.
- yksityisen henkilön velkajärjestely. Liitteeksi kopio käräjäoikeuden päätöksestä ja/tai maksuohjelma mikäli käräjäoikeuden päätöksestä ei ilmene maksun suuruutta
- kotivakuutus eli irtaimiston vakuutus (ns. peruskotivakuutus) omassa asumiskäytössä olevaan asuntoon

- mahdollinen muu pakollinen asuinkiinteistön vakuutus omassa asumiskäytössä olevaan kiinteistöön
- terveydenhuoltomenot. Välttämättömästä yksityisen terveydenhuollon käynnistä maksu hyväksytään julkisen taksan mukaisesti. Jalkahoito ja fysioterapia hyväksytään lääkärin määräämänä.
- pitkäaikaiset reseptilääkkeet (määrätty 3 kuukaudeksi tai yli). Liitteeksi tulee esittää kuitit pitkäaikaisista lääkkeistä, esim. apteekin koonti lääkkeiden kustannuksista
- käsikauppalääkkeet, joihin on terveydenhuollon ammattilaisen lausunto tai lääkärin määräys

Menot, joita ei huomioida

- käsikauppalääkkeet, joihin ei ole terveydenhuollon ammattilaisen tai lääkärin määräystä
- hieronta ja vastaavat palvelut
- asiakkaan erityistarpeista johtuvat vaatemenot tai hoitotarvikkeet, jotka korvataan muun lain nojalla tai jotka eivät ole terveydentilan tai sairauden hoidon kannalta välttämättömiä
- harrastemenot
- vakuutusmaksut (poikkeuksena pakolliset asuinkiinteistön vakuutukset ja kotivakuutus asiakkaan omaan käytössä olevaan asuntoon)
- kulutus- tai joustoluotot
- rahoitusvastike ellei asiakas asuu kyseisessä asunnossa ja rahoitusvastike kohdistu asunnon pakolliseen taloyhtiön hyväksymään peruskorjaukseen
- asunto- ja opintolainat, asunto- ja opintolainan korot
- kiinteistö- tai perintöverot
- oikeudenkäyntikulut
- muut kodinhoitokulut
- asiakkaan tai puolison omistuksessa olevien asuntojen remonttikulut ja muut mahdolliset kulut, jotka liittyvät omaisuuden ylläpitoon. Asiakasmaksulaissa on määritelty, kuinka pitkään edellisen asunnon kuluja voidaan huomioida vähennyksinä ympärivuorokautiseen palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon tai pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksua määrätessä.

Hakemuksessa voidaan harkinnanvaraisesti huomioida lisäksi hakijan muut taloudelliseen kokonaistilanteeseen vaikuttavat tekijät: lainat, velat, ulosotot, velkasaneeraus, toimeentulotukiasiakkuus yms. vaikka niitä ei huomioida menoina. Asiakkaan tulee ilmoittaa ja hakemuksen käsittelijän tulee

huomioida muut mahdolliset sosiaali- ja terveydenhuollon maksuihin jo myönnetty maksunalennukset ja maksukatot hakemusta vastaavalle ajalle sekä mahdollinen toimeentulotuki.

Asiakkaan tulee seurata ja olla tietoinen terveystulosten ja lääkekustannusten maksukattojen täyttymisestä sekä hakeutua tarvittaessa hoitotarvikejakelun asiakkaaksi. Asiakkaan on suositeltavaa hakea Kansaneläkelaitoksesta tarvittavat etuudet (ei tarkoita toimeentulotukea) ennen asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen hakemista tai hakea etuudet mahdollisimman pian jälkikäteen (esim. asumistuki, eläkkeen saajan hoitotuki).

8.3 Maksuhuojennuksen laskeminen

Hakijan maksukyvyyn laskentaperusteen lähtökohtana on, että hakijan tuloista vähennetään hyväksyttävät menot, jonka perusteella arvioidaan, vaarantuvatko henkilön tai perheen toimeentulon edellytykset tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttaminen asiakasmaksun vuoksi.

Kotihoidon, tukipalvelujen, päivätoiminnan, lyhytaikaisen palveluasumisen ja perhehoidon sekä yhteisöllisen asumisen maksujen osalta määritellään käyttövara laskelmalle alla olevan taulukon mukaisesti. Perusosa huomioidaan jokaista perheenjäsentä kohden. Laskelmassa huomioitava perusosan suuruus tarkistetaan vuosittain. Toimeentulotuen perusosan sisältö määritellään toimeentulotukilain 7 a §:ssä (kela.fi/toimeentulotuki-perusosan-maara). Perusosalla katettaviin menoihin kuuluvat ravintomenot, vaatemenot, vähäiset terveydenhuoltomenot sekä henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta, paikallisliikenteen käytöstä, sanomalehden tilauksesta, puhelimen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot sekä vastaavat henkilön ja perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot.

Pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa asiakkaan käytössä on asiakasmaksun määräämisen jälkeen erillinen käyttövara, jolla asiakas kustantaa henkilökohtaiset menot kuten hygieniamenot, parturi- ja kampaamomaksut, jalkahoitajan palvelut, terveydenhuoltomenot (esimerkiksi lääkärin ja fysioterapeutin palvelut, sairaala- ja kotisairaalamaksut, silmälasit ja hammashoidon), paikallisliikenteen maksut, henkilökohtaisten sanomalehtien tilausmaksut, puhelimen käyttömenot, vaatemenot sekä harrastustoiminnan menot.

Asiaksmaksu	Käyttövaran suuruus
Pitkäaikainen laitushoito	112,00 €

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen	167,00 €
Pitkäaikainen perhehoito	167,00 €
Yhteisöllinen asuminen	555,11 € (Kelan toimeentulotuen perusosa yksinasuva v.2023)
Lyhytaikainen palveluasuminen Lyhytaikainen perhehoito	555,11 € (Kelan toimeentulotuen perusosa yksinasuva v.2023)
Kotihoito	555,11 € (Kelan toimeentulotuen perusosa yksinasuva v.2023)
Tukipalvelut	555,11 € (Kelan toimeentulotuen perusosa yksinasuva v.2023)
Päivätoiminta	555,11 € (Kelan toimeentulotuen perusosa yksinasuva v.2023)

Asiakkaan taloudellista tilannetta ja käyttövaran riittävyyttä voidaan arvioida aina tulojen, varallisuuden ja välttämättömien menojen perusteella. Asiakasmaksulaisissa on määritetty, miten asiakasmaksut määräytyvät kyseisissä palveluissa. Jos laskelma jää negatiiviseksi, maksua huojennetaan laskelman osoittaman alijäämän verran. Jos laskelman tulos on positiivinen, perustetta maksun huojentamiselle ei ole.

Jos asiakkaan palvelu vaihtelee kuukauden aikana esimerkiksi sairaalan ja kodin välillä, lasketaan käyttövara vakituiseen asuinpaikan/asumismuodon mukaisesti. Henkilön tai perheen toimeentulon edellytysten tai lakisääteisen elatusvelvollisuuden ei katsota vaarantuvan, jos asiakkaalle jää edellä esitetyn laskentamallin perusteella lakisääteiset tai toimeentulotuen perusosan verran rahaa käyttöön.

9 Anna meille palautetta

Toivomme palautetta ikäntyneiden palveluista. Voit joko soittaa palveluneuvon, puh 015 211 557 tai www-sivujemme kautta pääset myös antamaan sähköisenä palautetta. Käsittelemme kaikki meille tulleet palautteet ja tulneiden palautteiden pohjalta kehitämme ja korjaamme toimintaa.

Linkki palautteenantosisivulle:

www.etelasavonha.fi/asiakkaan-opas/palaute-etela-savon-hyvinvointialueelle/

Palaute Etelä-Savon hyvinvointialueelle

Toivomme palautetta palveluistamme ja toimipisteistämme. Parhaiten palautteesi löytää perille palautelomakkeen kautta.

Sosiaalisessa mediassa annettuja palautteita emme käsittele.

Palaute Savonlinnan seutu

Palaute Mikkelin seutu

Palaute Pieksämäen seutu

Muistiinpanot

Muistiinpanot

ELOISA

**Etelä-Savon
hyvinvointialue**

Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa

Mikkeli: Porrassalmenkatu 35-37, 50100 Mikkeli
Savonlinna: Keskussairaalan tie 6, 57120 Savonlinna
Pieksämäki: Tapparakatu 1-3, 76101 Pieksämäki
Vaihde 015 411 4100 | kirjaamo@etelasavonha.fi

www.etelasavonha.fi